Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 393 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 25 ԱՊՐԻԼ 1885 — (Ն. Տ.) 7 ՄԱՅԻՍ 1885 — 22 ՐԵՃԷՊ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ԳԱՅԻՐԱՆԻՔ

Դրսոյ ցանկ տողը մէկ անգամի համար 3 դուրուշ։ երկու անգամի համար 2 դուրուշ է։ ուրիշ անգամներու համար պատկանութիւն կը լլլայ։

Օրագրոյս միարարեալ համակ կամ որ և իցէ գրասենեակ ուղղել՝

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ՝ Զարեհիա, Նորատունկեան խան։

Իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէին՝

درسعادت قوردونکیان خانده درلیده غزته‌سی اداره‌سنه

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY, Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ ԱԳԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Պատուոյ	Հասու	Տարեկան	գահեկան	արծաթի.....200
»	»	Վեցամսեայ	»	» 100
»	»	Եռամսեայ	»	» 50
Գաւառաց Հասարակ և տեղական թղթատարով տարեկան				» 240
Գաւառաց Հասարակ և տեղական թղթատարով վեցամսեայ				» 120
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Դրամ	 56
»	»	Վեցամսեայ	»	 28

Գուրս զրկուած թղթերու համար ծանրը Տնօրէնութեան վրայ է։

Խմբագրութեան զրկուած ոչ ընդունելի գրութիւնները չ՚արուիր։

Ծանուցմունք կընդունուին ԻՍԳԸՐՆ ԷՃԷՆՍԻ գործակալութեան ծեռամբ, Քարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Les annonces sont reçues à l'EASTERN AGENCY, Karakeuy, Déirmén han

Կ. ՊՈԼԻՍ

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 24 ԱՊՐԻԼ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

«ՌՈՒՍԻԱ ԶԱՐԵՐՈՒ ՆԵՐՔԻՆ»

Այս խորագրով Պ. Ս Սգերնիաք, ազգասիրտ ռուս մատենագիրն, անգլիերէն երկհատոր գիրք մը հրատարակեց ի Լոնտոն, հապիւ երկու շաբաթ առաջ։ Իսկոյն Ե. Ազ. Բրէս արդէն Թարգմանեց արտասանեց ընդարձակ տեսութիւն մը այս գրքի վրայ, զոր մեզ եւս կը փափաքինք ծանօթացնել Ազատ. ընթերցողաց։ Երբ ամեն ժամանակէ աւելի կը խօսուի Ռուսիոյ վրայ, օգտակար է լաւ ճանչել զայս երկիր և նորա կառավարութիւնը։

Սգերնիաք կը յայտարարէ թէ ինք ռուս «յեղափոխական» և «հայրենասէր» մ՚է, և թէ այս երկու բառեր «հոմանիշ» են։ «Ռուսիոյ համար յոյս չկայ Զարերու ներքեւ»։ Ռոմանովի Տունը, Կայսերական արդի Դերգաստանը, բռնապետութիւն մ՚է, որ ռուս ազգին յառաջդիմական ձգտումները կը կաչկանդէ, և անոր միտքը կը զրաղեցնէ չարաշուք քաղաքական ծրագրերով, որք եթէ յաջողէին իսկ՝ չպիտի արժէին այն զոհողութիւններ որք կը լլլին անոնց համար։» Ոչնչանաց գործած ծայրայեղութիւններն և ոճիրները պարսաւելի են, բայց կայսերական Ինքնակալութեան դէմ միակ ոյժը կը կայանայ «դաղտնի ընկերութեանց» կազմութեան ու գործունէութեան մէջ։ Իւր Յառաջաբանի մէջ կ՚ըսէ.

«Ռուսիա իւր ընկերային և քաղաքական կենաց մէջ մեծ ճգնաժամէ մը անցնելու վրայ է։ Ցայժ կարճ ժամանակի մը մէջ յեղափոխական շարժումն սքանչելի աճում մը ստացած է, և հետզհետէ կը ծաւալի այն դասուց մէջ իսկ որք իրաց հաստատեալ կարգին գլխաւոր ջատագովներն էին մինչեւ հիմա։ Բարոյապէս արդէն կործանեալ Կառավարութիւնը, դեկտ. 2ի պատուական հարուածն ի գործ դնող ֆրանսացի բռնապետին նման, ամենէն յուսահատական միջոցին կը դիմէ՝ վերստանալու համար իւր կորուսեալ ազդեցութիւնն։ այն է՝ արիւնալից և անօգուտ պատերազմի մը։ Ժողովրդային դասուց դժգոհութիւնն,—որ կ՚արտայայտուի՝ Հրէից վրայ կատաղի յարձակումներով, կեղեքիչ հողատերաց և բռնաւոր գործարանատերաց դէմ բողոքներով և գործաւոր դասուն վրայ հաստատուած օրինաց դէմ յարուցեալ խռովութեամբ, որք տեղի կ՚ունենան թէ՛ գիւղերու և թէ՛ քաղաքներու մէջ,—իրողութիւն մ՚է, որուն նշանակութիւնն անտես ընել անհնար է։ Նշանաւոր փոփոխումներ ժամանակ մը Ռուսիոյ մէջ։ Կարելի չէ ճշդել այս փոփոխմանց ճիշտ բնութիւնն։ այլ սա յայտնի է թէ, Ռուսիոյ պէս ընդարձակ երկրի մը մէջ, որոյ բնակիչք Եւրոպիոյ բնակչաց մէկ երրորդն են, յեղափոխական փոփոխումնք տեղի չպիտի ունենան առանց ուղղակի կամ անուղղակի դպչելու նաեւ քաղաքակիրթ աշխարհի ուրիշ մասերուն։»

Պ. Սգերնիաքի երկու հատորները կը պատունակեն անհամար փաստեր և իրողութիւններ ի հաստատութիւն ռուս ժողովրդեան դժգոհութեան» և ի քննադատութիւն «Կայսերական Վարչութեան»։ Իւր գրքի առաջին մասը կը խօսի «Ինքնակալութեան Յեղաշրջման» վրայ, յորում ցոյց կուտայ թէ ի՛նչպէս կատարեալ բռնապետութիւն մը յօրինուած է ռուս Ժողովրդեան նախնական կենաց պարզ պայմաններէն։ Սգերնիաք կ՚ապացուցանէ թէ Ռուսիոյ գիւղային դրութիւնն, որուն դէմ կ՚ըսուի, այսինքն՝ գիւղերուն ներքին վարչութիւնն ի ձեռն երիցագոյն ընտրեալ անդամից գիւղացի ժողովրդեան, սադմնային վիճակի մէջ Հանրապետութիւն մ՚է, և թէ այս իսկ է վարչային ձեւն ում պէտք ունի Համայն Ռուսիա։ Այս իդէալի գործադրման դէմ արգելքէ Զարին վերագրեալ «կէս-աստուածային և ազգային հանգամանքն,» որ սակայն «երեւակայութեան ծնունդ է» միայն։ Դրքին երկրորդ մասն աւելի յուզիչ է։ «Մթագին Վայրեր» խորագրոյն ներքեւ, կը պատմէ Ռուսիոյ մէջ Ինքնակալութեան և Ազատականութեան միջեւ տեղի ունեցող կռիւը։ Սարսափելի են Սգերնիաքի նկարագրութիւնք ոստիկանային և բանտային վարչութեանց զեղծումներուն վրայ։ Մի քանի գլխոց մէջ կը նկարագրէ, իւրաքանչիւր քաղաքական բանտարկեալի, մանկամարդ կին մը, որ թէեւ բոլորովին անմեղ, բանտարկուած է կասկածներու պատճառով, և որոյ անունն է աստ «Թիւ 39»։ Վերջին տասը տարւոյ մէջ, չատ ուսեալ և բարեկրթի Ռուսեր վճռակիր եղած են սորին դիմադրելու։ Պ. Սգերնիաք կ՚առաջնորդէ զմեզ նորա բանտն։

«Այս խղճի պարտադրեալ բանտարկեալն աշխարհն է։ 4 տոր լայնութեամբ և 8 տոր երկայնութեամբ մաքուր փոքրիկ սենեակ մ՚է։ Հաղիւ թէ «Թիւ 39» ժամանակ ունեցած է չորս կողմ նայելու, և ահա՛ տարօրինակ ձայներ կ՚առնու,—խորհրդաւոր բաներ որք կարծես պատի մէջէն կ՚ելան։ Ականջը դնելով պատի՝ Տիկինը կ՚ունկընդրէ ուշի ուշով։ Բանտունքը, թէեւ տկար, ոչ են։ Կանոնաւորապէս և մեքենապէս տեղի չեն ունենար, այլ այնպիսի չափով մը և յանգով մը, որ կարծես իմացականութենէ մը ներշնչեալ են, և գաղտնի կամ հոգեւոր նշանակութիւն մ՚ունին։ Ի՞նչ կը նշանակեն այս խորհրդաւոր ձայներ—Այո՛, այո՛, Տիկինը կը հասկնայ։ Լսած էր թէ քաղաքական բանտարկեալք երբեմն իրարու հետ կը հաղորդակցին թեթեւ բախիւններով, հեռագրական այբուբէնի զրութեամբ։ Այս բախիւնք ուրեմն դրացւոյ մը կողմէ կուգան, ոմն ժամանակ ընկերի մը կողմէ, որ կ՚ուզէ խօսիլ իրեն։ Ի նշան շնորհակալեաց և համակրանաց, Տիկինը քանի մը բախիւններով կը պատասխանէ։ Բայց Վայրկեան չանցած, իւր շուրջը, պատերուն ամեն կողմէն, բախիւններ ելոյն կը լսէ։ Դիմացի պատէն կուգան կարգ մը սաստիկ և հնչուն բախիւններ, իբր թէ զարնողն՝ անհամբերութենէն կամ բարկութենէն՝ իւր վրէժ այս եղանակաւ ուզէր առնուլ։ Հոն ուրեմն կը գտնուի կարեկցութեան արժանի ուրիշ ընկեր մը թշուառութեան Մինչ Տիկինը ձեռքը կը վերցնէ պատասխանելու համար, վարէն կը լսէ միւսներուն չափ յանգաւոր այլ ևս առաւել հնչուն բախիւն մը։ Բախման գործիքն է ատ ջրոյ խողովակ մը։ Ձշգրիտ նմանօրինակ կոչումի մը նոյն հետայն կը լսուի սենեկին վերէն։ Խցեակը կ՚ցցուի այս փոքր ձայներով, իբր թէ խորհրդաւոր էակներ զրաված լինէին անտես սենեակի աշխարհէն պատգամներ բերելու, ինչպէս կը հաւատան հոգեպաշտք։»

Ահա այս հնչական լեզուաւ հարիւրաւոր մտացի և զգայուն էակներ, թէև իրարու անծանօթ և իրարմէ ցմիշտ բաժանեալ, կը փոխանակեն գաղափարներ և մտաւորապէս կը հաղորդակցին։ Անագորոյն վճռովմը զարկուած մարդկային ընկերութենէն, մեռելական լռութեան մը մէջ ապրելու է տանջուելու դատապարտուած, զի բնէք շրջապատող և փակող պատերուն՝ իրենց միայնութեան համար վկայներուն՝ կը հաղորդեն իրենց վիշտեր և մտածումներ։ Եւ քարերն ու երկաթը, քան զմարդիկ աւելի բարեգութ, այս թշուառներու խորհուրդները կը փոխանցեն ուրիշ թշուառներու։ Բախիւնք երբ բռնուին՝ խստիւ կը պատժուին իրենց յանդգնութեան համար, որով զանց բրած են յատուկեան լռութեան զիրենք դատապարտող կանոնը։ Բայց պատ՝ ոն, — հաւատարիմ բարեկամներ, մեղսակիցներ որք երբեք չեն մատներ,— հոն կանգնած են մի՛ տ, և դիրութիւն կ՚ունծայեն բանտարկելոյ՝ իրենց առանձնութեան մռայլը փարատելու և իրենց վշտաց բեռը թեթեւցնելու՝ հաղորդակցելով իրենց անտեսանելի հայրենակիցներու հետ։

Բանտարկելոյ մեծագոյն մասը միտքէն անդամ չէ անցուցած բառնալ այժմեան բռնապետական դրութիւնն և կառավարական լաւագոյն ձեւ մը հաստատել։ Սգերնիաքի դի ցոյցն հին անմեղ էր. բայց Կայսերական Արդարութիւնը նորբ զանազանութիւն մը չի դներ ընդ մէջ անմեղութեան և մեղապարտութեան։ Սգերնիաք, որ միշտ օրինակներով կը խօսի, կը յիշէ, ի մէջ այլոց, 193 ամբաստանեալց հրաչակաւոր դատաստանը։ Կայսերական Դատախազը կը յայտարարէր թէ ասոնց մէ քսանը միայն պատժոյ արժանի էին։ բայց դատը չորս տարի տեւեց, որոյ միջոցին 193ն ալ բանտի մէջ մնացին, և 73ը կամ խելագարեցան և կամ ինքնասպանութիւն գործեցին։ Նոյն դատի առթիւ ձերբակալեալ մարդոց թիւը կը հասնէր հազար չորս հարիւրի, որոց կէսը բանտարկեալ մնացին մէկէն մինչեւ չորս տարի։

«1874ին Պ Բոնոմարէֆ, ուսանող Սարատովի հոգեւոր դպրոցին, ձերբակալեցաւ իբրեւ անդամ դաղտնի ընկերութեան մը։ Շարժման պարագլուխց մի՝ն Վոլոնարալաքիի՝ թղթոց մէջ տոմսակ մը գտնուած էր, որոյ վրայ կար Բոնոմարէֆի անունն։ Այս իրողութիւն բաւական արդարացամ համարեցաւ ուսանողին ձերբակալման։ Հարցաքննութեան մէջ ուսանողը բացարձակապէս յայտարարեց թէ չի ճանչեր զՎոլոնարալաքի, և չի հաստատեր թէ ի՛նչպէս կրցած էր իմանալ և տոմսակի մը վրայ նշանակել զիւր անունն։ Որովհետեւ մինչեւ վերջը կը պնդէր այս յայտարարութեան վրայ, ուսանողը նկատուեցաւ յամառ ստախօս, և զրկելու և ամեն ինչ խոստովանելու համար բանտ դրուեցաւ։ Հոն որովհետեւ երեք տարիներ անցուց, չէր կր արքսուիլ թէ իշխանութիւնք բաւական ժամանակ տրուած չէին ուսանողին՝ ինդրոյն ամեն կողմերը լաւ հշուելու։ 1877ին Բոնոմարէֆ եղեռնագործ Ռաեւնին առթիւ հանուեցաւ վերջապէս, իբր կողմէ փասատարան կարգած լինելով զՊ. Սգրասոֆ։ Սա ընկանապէս ուզեց տեսնել ամբաստանեալն։ Ան նէրն, այն է՝ տոմսակն որոյ վրայ գրուեր է եղեր ամբաստանելոյն անունը։ Տմսակն երեւան հանուեցաւ, և՝ իմաստ զարմանս ամենեցուն՝ տեսնուեցաւ որ գրուած անունը Բոնոմարէֆի անունը չէր ամենեւին, այլ անոր մոտ ուրիշ անուն մը։ Ոստիկանութիւնը սխալ ձերբակալութիւն մ՚ըրած էր։ Բայց խեղճ ուսանողն երեք տարիներ անցուց բանտին մէջ։ Եւեթ տարիներ հարկ եղան անուան սխալ մ՚ուղղելու համար, որ ուրիշ ամեն երկրի մէջ 24 ժամ։ գործ մը պիտի լինէր։»

Իւր հայրենեաց Կառավարութեան վրայ Պ. Սգերնեարի կարծիքը սա է

«Տարօրինակ տեսարան։ Ահա Պետութիւն մը և Կառավարութիւն մը, որք զինեալս կ՚ամուսնանան ազգային և հայրենասէր, բայց սա ըստ սէ կը ասեն՝ այս պիտի բաներ, զորս ամենէն բարբարոս ազատակալն իսկ ամարդ երկրի մը մէջ չպիտի բերայ։ թէ վարագ կատաղութեան և անհեթեթ մոլեռանդութեան յանկարծակի ոգեկոչեալի մը մէջ։ Եթէ մեր այս կարծիքը սխալ եղաւ՝ ան ի՛ տացը դան՝ չենք նայեր իսկ պաշտօնական թղթոց վրայ։ Ինքնակալ կը փարձենք տարատեսակ։ Դիմբանատ պէս յոյժ ճշմարտ է, և որ յանգոյն է՝ ճանաչուած պիտի մնայ այդ կարծիքը, զոր չափ ինքնակալութեան արդի դրութիւնն իշնէ ի Ռուսիա։ . . . Այս անհեթեթութիւնք տեսանելի չեն կրնար լինել։ Այս կամ այն կերպով պիտի գայ վճռական արկածն։ Ուշադիր դիտողներ կան որք նմանութեան չատ վիճակներ կը գտնեն ընդ մէջ այս օրուան Ռուսիոյ և մեծ Յեղափոխութենէն առջի Ֆրանսայի։ Տարբերութիւն մը միայն կայ, դժբախտապէս Ռուսիոյ աննպաստ տարբերութիւն մը, որ պիտի փութացնէ ուսական ինքնակալութեան քայքայումն։ Այդ տարբերութիւնն Ռուսիոյ քաղաքական կացութեան մէջ է։ Ժը դարու Ֆրանսա շրջապատեալ էր իրեն չափ բռնապետական դրութեամբ կառավարուող Պետութեամբք։ Իսկ այսօր Ռուսիոյ դրացիք սահմանադրական Պետութիւններ են։ Ցիրուցան, նոցա Սահմանադրութիւնք յոյժ հեռի են ազատութեան իդէալէն։ Բայց և այնպէս կ՚արդիլեն իրենց Կառավարութիւններն յայտնի կռուի մը բանուելէ իրենց ժողովրդոց հետ։»

Ռուս Տէրութիւնը ներքին զօրութեան և բարւոք ու կանոնաւոր վարչութեան մասին օրինակելի իշխանութիւն մը համարող միամիտներն, սրոյցմէ մեր մէջ եւս կան, շատ օգտակար բաներ կը սովրին՝ Եւրոպական համբաւ վայելող ռուս մատենագրի մը այն երկու հատորները կարդալով։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Կիւրակի օրէն ի վեր եկած հեռագրեր խաղաղութեան պահպանման յոյսերը զօրացուցին դպլոպատ Խընդիրն, ինչպէս կը լիշեն ընթերցողք, երկուք էր։ Բէնչտէնի առումը Քամարոֆ զօրավարէն, և ռուսոյ-աֆղան սահմանագիծոյն գծումը։ Բէնչտէնի առման նկատմամբ Քամարոֆ զօրավարի և Սըր Լիմտէնի տեղեկագրութիւնք հակասական էին։ Ռուսիա ուզղակի քննութիւն մը կատարել իւր զօրավարին արարքներուն վրայ՝ հակառակ կը համարեր զինուորական պատուոյ յս կէտ, հետեւապէս, իրաւարարութեան պիտի ենթարկի, և իրաւարար պիտի լինի եղեր Վիլհէլմ Կայսրը։ Փութանք սակայն յայտնել, որ եթէ համաձայնութիւն հաստատուի երկրորդ կէտին վրայ, առաջին կէտը կը կրծուանէ իւր կարեւորութիւն։ Ա. Գ. երկրորդ կէտին վրայ բանակցութիւնք վերսկսած են յսկող պայմանաց մէջ։ Անգլիա կը զիջանի անկարեւոր կէտերու մէջ, խաղաղութեան սիրոյն համար։ Նախ եւ կ՚ուզէ զՊրը Լրմտէն իւր 1,500 զօրքերով ու հետեւորդներով։ Այս զինուորական մարմնոյ ներկայութիւնը [illegible] Բանակցութիւնք այսուհետեւ Լոնտոնի մէջ պիտի կատարուին, ուստի Սրը Լրմտէնի ներկայութեան առաւել ի Լոնտոն քան Հերատի կողմերը պէտք կայ։ Յետոյ, Պ. Կլատսդոն կը յայտարարէ թէ բանաւոր չէր բնաւ որ Անգլիա պնդէր ձեռք բերելու այնպիսի սահմանագիծ մը, որում նոյն ինքն Աֆղանստանայ Էմիրը փոփոխող չէր։ Եւ յիրաւի, Աֆղանիրահման թան չատ կարեւորութիւն չէր տար Բէնչտէնի գանդամն։ Բէնչտէն և Մուրղապ գետոյ գիծը թիւրմէնբաշնակ է, և Աֆղանստան կեզակարգ վերադարձութիւն մը միայն ի գործ կը դնէր այն կողմանց վրայ։ Անգլիայի զինուորական տեսութեամբ կարեւորութիւն կուտային այն վայրերու, և իրաւունք ունէին։ Դժբախտապէս դէպքերք կանխեցին ամեն դիւանագիտական կարգադրութիւն, և Պ. Կլատսդոն պարտաւորուած է կամ՚ ընդունել կամ՚ մերժել։ Ռուսիոյ պահանջմունքն։ Բայց Վայրկեան չանցած, իւր շուրջը, պատերուն ամեն կողմէն, բախիւններ ելոյն կը լսէ։ Դիմացի պատէն կուգան կարգ մը սաստիկ և հնչուն բախիւններ, իբր թէ զարնողն՝ անհամբերութենէն կամ բարկութենէն՝ իւր վրէժ այս եղանակաւ ուզէր առնուլ։ Հոն ուրեմն կը գտնուի կարեկցութեան արժանի ուրիշ ընկեր մը թշուառութեան Մինչ Տիկինը ձեռքը կը վերցնէ պատասխանելու համար, վարէն կը լսէ միւսներուն չափ յանգաւոր այլ ևս առաւել հնչուն բախիւն մը։ Բախման գործիքն է ատ ջրոյ խողովակ մը։ Ճշգրիտ նմանօրինակ կոչումի մը նոյն հետայն կը լսուի սենեկին վերէն։ Խցեակը կ՚ցցուի այս փոքր ձայներով, իբր թէ խորհրդաւոր էակներ զրաված լինէին անտես սենեկի աշխարհէն պատգամներ բերելու, ինչպէս կը հաւատան հոգեպաշտք։»

Ահա այս հնչական լեզուաւ հարիւրաւոր մտացի և զգայուն էակներ, թէև իրարու անծանօթ և իրարմէ ցմիշտ բաժանեալ, կը փոխանակեն գաղափարներ և մտաւորապէս կը հաղորդակցին։ Անագորոյն վճռովմը զարկուած մարդկային ընկերութենէն, մեռելական լռութեան մը մէջ ապրելու է տանջուելու դատապարտուած, զի բնէք շրջապատող և փակող պատերուն՝ իրենց միայնութեան համար վկայներուն՝ կը հաղորդեն իրենց վիշտեր և մտածումներ։ Եւ քարերն ու երկաթը, քան զմարդիկ աւելի բարեգութ, այս թշուառներու խորհուրդները կը փոխանցեն ուրիշ թշուառներու։ Բախիւնք երբ բռնուին՝ խստիւ կը պատժուին իրենց յանդգնութեան համար, որով զանց բրած են յատուկեան լռութեան զիրենք դատապարտող կանոնը։ Բայց պատ՝ ոն, — հաւատարիմ բարեկամներ, մեղսակիցներ որք երբեք չեն մատներ,— հոն կանգնած են մի՛ տ, և դիրութիւն կ՚ունծայեն բանտարկելոյ՝ իրենց առանձնութեան մռայլը փարատելու և իրենց վշտաց բեռը թեթեւցնելու՝ հաղորդակցելով իրենց անտեսանելի հայրենակիցներու հետ։

Բանտարկելոյ մեծագոյն մասը միտքէն անդամ չէ անցուցած բառնալ այժմեան բռնապետական դրութիւնն և կառավարական լաւագոյն ձեւ մը հաստատել։ Սգերնիաքի դի ցոյցն հին անմեղ էր. բայց Կայսերական Արդարութիւնը նորբ զանազանութիւն մը չի դներ ընդ մէջ անմեղութեան և մեղապարտութեան։ Սգերնիաք, որ միշտ օրինակներով կը խօսի, կը յիշէ, ի մէջ այլոց, 193 ամբաստանեալց հրաչակաւոր դատաստանը։ Կայսերական Դատախազը կը յայտարարէր թէ ասոնց մէ քսանը միայն պատժոյ արժանի էին։ բայց դատը չորս տարի տեւեց, որոյ միջոցին 193ն ալ բանտի մէջ մնացին, և 73ը կամ խելագարեցան և կամ ինքնասպանութիւն գործեցին։ Նոյն դատի առթիւ ձերբակալեալ մարդոց թիւը կը հասնէր հազար չորս հարիւրի, որոց կէսը բանտարկեալ մնացին մէկէն մինչեւ չորս տարի։

Վարուոյ Պետութեամբք։ Իսկ այսօր Ռուսիոյ դրացիք սահմանադրական Պետութիւններ են։ Ցիրուցան, նոցա Սահմանադրութիւնք յոյժ հեռի են ազատութեան իդէալէն։ Բայց և այնպէս կ՚արդիլեն իրենց Կառավարութիւններն յայտնի կռուի մը բանուելէ իրենց ժողովրդոց հետ։»

Ռուս Տէրութիւնը ներքին զօրութեան և բարւոք ու կանոնաւոր վարչութեան մասին օրինակելի իշխանութիւն մը համարող միամիտներն, սրոյցմէ մեր մէջ եւս կան, շատ օգտակար բաներ կը սովրին՝ եւրոպական համբաւ վայելող ռուս մատենագրի մը այն երկու հատորները կարդալով։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Կիւրակի օրէն ի վեր եկած հեռագրեր խաղաղութեան պահպանման յոյսերը զօրացուցին դպլոպատ Խընդիրն, ինչպէս կը լիշեն ընթերցողք, երկուք էր։ Բէնչտէնի առումը Քամարոֆ զօրավարէն, և ռուսոյ-աֆղան սահմանագիծոյն գծումը։ Բէնչտէնի առման նկատմամբ Քամարոֆ զօրավարի և Սըր Լրմտէնի տեղեկագրութիւնք հակասական էին։ Ռուսիա ուզղակի քննութիւն մը կատարել իւր զօրավարին արարքներուն վրայ՝ հակառակ կը համարեր զինուորական պատուոյ յս կէտ, հետեւապէս, իրաւարարութեան պիտի ենթարկի, և իրաւարար պիտի լինի եղեր Վիլհէլմ Կայսրը։ Փութանք սակայն յայտնել, որ եթէ համաձայնութիւն հաստատուի երկրորդ կէտին վրայ, առաջին կէտը կը կրծուանէ իւր կարեւորութիւն։ Ա. Գ. երկրորդ կէտին վրայ բանակցութիւնք վերսկսած են յսկող պայմանաց մէջ։ Անգլիա կը զիջանի անկարեւոր կէտերու մէջ, խաղաղութեան սիրոյն համար։ Նախ եւ կ՚ուզէ զՊրը Լրմտէն իւր 1,500 զօրքերով ու հետեւորդներով։ Այս զինուորական մարմնոյ ներկայութիւնը [illegible] Բանակցութիւնք այսուհետեւ Լոնտոնի մէջ պիտի կատարուին, ուստի Սրը Լրմտէնի ներկայութեան առաւել ի Լոնտոն քան Հերատի կողմերը պէտք կայ։ Յետոյ, Պ. Կլատսդոն կը յայտարարէ թէ բանաւոր չէր բնաւ որ Անգլիա պնդէր ձեռք բերելու այնպիսի սահմանագիծ մը, որում նոյն ինքն Աֆղանստանայ Էմիրը փոփոխող չէր։ Եւ յիրաւի, Աֆղանիրահման թան չատ կարեւորութիւն չէր տար Բէնչտէնի գանդամն։ Բէնչտէն և Մուրղապ գետոյ գիծը թիւրմէնբաշնակ է, և Աֆղանստան կեզակարգ վերադարձութիւն մը միայն ի գործ կը դնէր այն կողմանց վրայ։ Անգլիայի զինուորական տեսութեամբ կարեւորութիւն կուտային այն վայրերու, և իրաւունք ունէին։ Դժբախտապէս դէպքերք կանխեցին ամեն դիւանագիտական կարգադրութիւն, և Պ. Կլատսդոն պարտաւորուած է կամ՚ ընդունել կամ՚ մերժել։ Ռուսիոյ պահանջմունքն։ Բայց Վայրկեան չանցած, իւր շուրջը, պատերուն ամեն կողմէն, բախիւններ ելոյն կը լսէ։ Դիմացի պատէն կուգան կարգ մը սաստիկ և հնչուն բախիւններ, իբր թէ զարնողն՝ անհամբերութենէն կամ բարկութենէն՝ իւր վրէժ այս եղանակաւ ուզէր առնուլ։ Հոն ուրեմն կը գտնուի կարեկցութեան արժանի ուրիշ ընկեր մը թշուառութեան Մինչ Տիկինը ձեռքը կը վերցնէ պատասխանելու համար, վարէն կը լսէ միւսներուն չափ յանգաւոր այլ ևս առաւել հնչուն բախիւն մը։ Բախման գործիքն է ատ ջրոյ խողովակ մը։ Ճշգրիտ նմանօրինակ կոչումի մը նոյն հետայն կը լսուի սենեկին վերէն։ Խցեակը կ՚ցցուի այս փոքր ձայներով, իբր թէ խորհրդաւոր էակներ զրաված լինէին անտես սենեկի աշխարհէն պատգամներ բերելու, ինչպէս կը հաւատան հոգեպաշտք։»

Ահա այս հնչական լեզուաւ հարիւրաւոր մտացի և զգայուն էակներ, թէև իրարու անծանօթ և իրարմէ ցմիշտ բաժանեալ, կը փոխանակեն գաղափարներ և մտաւորապէս կը հաղորդակցին։ Անագորոյն վճռովմը զարկուած մարդկային ընկերութենէն, մեռելական լռութեան մը մէջ ապրելու է տանջուելու դատապարտուած, զի բնէք շրջապատող և փակող պատերուն՝ իրենց միայնութեան համար վկայներուն՝ կը հաղորդեն իրենց վիշտեր և մտածումներ։ Եւ քարերն ու երկաթը, քան զմարդիկ աւելի բարեգութ, այս թշուառներու խորհուրդները կը փոխանցեն ուրիշ թշուառներու։ Բախիւնք երբ բռնուին՝ խստիւ կը պատժուին իրենց յանդգնութեան համար, որով զանց բրած են յատուկեան լռութեան զիրենք դատապարտող կանոնը։ Բայց պատ՝ ոն, — հաւատարիմ բարեկամներ, մեղսակիցներ որք երբեք չեն մատներ,— հոն կանգնած են մի՛ տ, և դիրութիւն կ՚ունծայեն բանտարկելոյ՝ իրենց առանձնութեան մռայլը փարատելու և իրենց վշտաց բեռը թեթեւցնելու՝ հաղորդակցելով իրենց անտեսանելի հայրենակիցներու հետ։

Բանտարկելոյ մեծագոյն մասը միտքէն անդամ չէ անցուցած բառնալ այժմեան բռնապետական դրութիւնն և կառավարական լաւագոյն ձեւ մը հաստատել։ Սգերնիաքի դի ցոյցն հին անմեղ էր. բայց Կայսերական Արդարութիւնը նորբ զանազանութիւն մը չի դներ ընդ մէջ անմեղութեան և մեղապարտութեան։ Սգերնիաք, որ միշտ օրինակներով կը խօսի, կը յիշէ, ի մէջ այլոց, 193 ամբաստանեալց հրաչակաւոր դատաստանը։ Կայսերական Դատախազը կը յայտարարէր թէ ասոնց մէ քսանը միայն պատժոյ արժանի էին։ բայց դատը չորս տարի տեւեց, որոյ միջոցին 193ն ալ բանտի մէջ մնացին, և 73ը կամ խելագարեցան և կամ ինքնասպանութիւն գործեցին։ Նոյն դատի առթիւ ձերբակալեալ մարդոց թիւը կը հասնէր հազար չորս հարիւրի, որոց կէսը բանտարկեալ մնացին մէկէն մինչեւ չորս տարի։

«1874ին Պ Բոնոմարէֆ, ուսանող Սարատովի հոգեւոր դպրոցին, ձերբակալեցաւ իբրեւ անդամ դաղտնի ընկերութեան մը։ Շարժման պարագլուխց մի՝ն Վոլոնարալաքիի՝ թղթոց մէջ տոմսակ մը գտնուած էր, որոյ վրայ կար Բոնոմարէֆի անունն։ Այս իրողութիւն բաւական արդարացամ համարեցաւ ուսանողին ձերբակալման։ Հարցաքննութեան մէջ ուսանողը բացարձակապէս յայտարարեց թէ չի ճանչեր զՎոլոնարալաքի, և չի հաստատեր թէ ի՛նչպէս կրցած էր իմանալ և տոմսակի մը վրայ նշանակել զիւր անունն։ Որովհետեւ մինչեւ վերջը կը պնդէր այս յայտարարութեան վրայ, ուսանողը նկատուեցաւ յամառ ստախօս, և զրկելու և ամեն ինչ խոստովանելու համար բանտ դրուեցաւ։ Հոն որովհետեւ երեք տարիներ անցուց, չէր կր արքսուիլ թէ իշխանութիւնք բաւական ժամանակ տրուած չէին ուսանողին՝ ինդրոյն ամեն կողմերը լաւ հշուելու։ 1877ին Բոնոմարէֆ եղեռնագործ Ռաեւնին առթիւ հանուեցաւ վերջապէս, իբր կողմէ փասատարան կարգած լինելով զՊ. Սգրասոֆ։ Սա ընկանապէս ուզեց տեսնել ամբաստանեալն։ Ան նէրն, այն է՝ տոմսակն որոյ վրայ գրուեր է եղեր ամբաստանելոյն անունը։ Տմսակն երեւան հանուեցաւ, և՝ իմաստ զարմանս ամենեցուն՝ տեսնուեցաւ որ գրուած անունը Բոնոմարէֆի անունը չէր ամենեւին, այլ անոր մոտ ուրիշ անուն մը։ Ոստիկանութիւնը սխալ ձերբակալութիւն մ՚ըրած էր։ Բայց խեղճ ուսանողն երեք տարիներ անցուց բանտին մէջ։ Եւեթ տարիներ հարկ եղան անուան սխալ մ՚ուղղելու համար, որ ուրիշ ամեն երկրի մէջ 24 ժամ։ գործ մը պիտի լինէր։»

Իւր հայրենեաց Կառավարութեան վրայ Պ. Սգերնեարի կարծիքը սա է

«Տարօրինակ տեսարան։ Ահա Պետութիւն մը և Կառավարութիւն մը, որք զինեալս կ՚ամուսնանն ազգային և հայրենասէր, բայց սա ըստ սէ կը ասեն՝ այս պիտի բաներ, զորս ամենէն բարբարոս ազատակալն իսկ ամարդ երկրի մը մէջ չպիտի բերայ։ թէ վարագ կատաղութեան և անհեթեթ մոլեռանդութեան յանկարծակի ոգեկոչեալի մը մէջ։ Եթէ մեր այս կարծիքը սխալ եղաւ՝ ան ի՛ տացը դան՝ չենք նայեր իսկ պաշտօնական թղթոց վրայ։ Ինքնակալ կը փարձենք տարատեսակ։ Դիմբանատ պէս յոյժ ճշմարտ է, և որ յանգոյն է՝ ճանաչուած պիտի մնայ այդ կարծիքը, զոր չափ ինքնակալութեան արդի դրութիւնն իշնէ ի Ռուսիա։ . . . Այս անհեթեթութիւնք տեսանելի չեն կրնար լինել։ Այս կամ այն կերպով պիտի գայ վճռական արկածն։ Ուշադիր դիտողներ կան որք նմանութեան չատ վիճակներ կը գտնեն ընդ մէջ այս օրուան Ռուսիոյ և մեծ Յեղափոխութենէն առջի Ֆրանսայի։ Տարբերութիւն մը միայն կայ, դժբախտապէս Ռուսիոյ աննպաստ տարբերութիւն մը, որ պիտի փութացնէ ռուսական ինքնակալութեան քայքայումն։ Այդ տարբերութիւնն Ռուսիոյ քաղաքական կացութեան մէջ է։ Ժը դարու Ֆրանսա շրջապատեալ էր իրեն չափ բռնապետական դրութեամբ կառավարուող Պետութեամբք։ Իսկ այսօր Ռուսիոյ դրացիք սահմանադրական Պետութիւններ են։ Ցիրուցան, նոցա Սահմանադրութիւնք յոյժ հեռի են ազատութեան իդէալէն։ Բայց և այնպէս կ՚արդիլեն իրենց Կառավարութիւններն յայտնի կռուի մը բանուելէ իրենց ժողովրդոց հետ։»

Ռուս Տէրութիւնը ներքին զօրութեան և բարւոք ու կանոնաւոր վարչութեան մասին օրինակելի իշխանութիւն մը համարող միամիտներն, սրոյցմէ մեր մէջ եւս կան, շատ օգտակար բաներ կը սովրին՝ եւրոպական համբաւ վայելող ռուս մատենագրի մը այն երկու հատորները կարդալով։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Կիւրակի օրէն ի վեր եկած հեռագրեր խաղաղութեան պահպանման յոյսերը զօրացուցին դպլոպատ Խընդիրն, ինչպէս կը լիշեն

թեան կողմէ անհրաժեշտ դատուած էր՝ պատերազմի հաւանականութեան պատճառաւ, յորժամ ինչ ինչ կարեւորագոյն խնդիրներ հարկ կը լինէր անօրինել բան մը յուշութեամբ ընդ Բ. Դրան։ Բարեբախտաբար, հարկ չի մնար այդ հրատապ խնդրոց յուզման, և այսպէս թէ Անգլիա և թէ Թուրքիա մեծ պատճառներ ունին գոհութեամբ տեսնելու անգլոյ-ռուս խնդրոյն ստացած խաղաղական երեւոյթը։

ԱՅՍ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԹՂԹԱԲԵՐԷՆ

Այս առաւօտեան թղթաբերով առնուած Լոնտոնի և Բարիզի լրագրոց լուրերը բոլորովին նպաստաւոր են խաղաղութեան։

—Քոմարոֆ զօրավարէն եկած նոր դրագոյն հեռագիր մը կը հերքէ Մարշալի Ռուսացմէ գրաւման լուրն։ Այս հերքումն լաւ տպաւորութիւն ը՝ բրաւ։

—Թաւ կը ծանուցանէ իւր մայիս 3 թուով։ Այսօր Դահիրէի մէջ տեղի ունեցաւ, ըստ կանխորոշ կարգադրման, նուազար փաշայի պաշտօնական այցելութիւնը Ֆրանսայի ներկայացուցչին, որումի՝ ցաւ յայտնեց Պ«ֆրոֆ» Էյէլ-էնէնի տպարանին փակման համար։ Պ. Սէն-Ռենէ Թայլանտիէ տպա գնաց այցելութիւն տալ Խեդիվին, որումի ծանոյց թէ Ֆրանսա կը վերսկսի իւր պաշտօնական յարաբերութիւնները Եգիպտոսի հետ։

—Բիւրոքսէլ, 1 մայիս։ Կայսրութեան խորհուրդ մը, որում մասնակցելու հրաւիրեալ են կարգ մը բարձրաստիճան պաշտօնատարներ, այսօր կը գումարուի Կայսեր նախագահութեամբ, քննելու անգլիական վերջին առաջարկը։ Ռուս կառավարութիւնն, եթէ ուզէր պայ զապէս մերժել Անգլիոյ վերջին առաջարկները, չէր գումարեր զայս ժողով։ Սահմանագրժան և Բէյնշտեհի գրասմն խնդիրներն իրարմէ անջատօրէն կը քննուին։

— Քոմարոֆ զօրավարը գնաց Սարախս, յորմէ կերեւի թէ Ռուսք մը՝ տագիր չեն առ այժմ Հերատի վրայ քալել։

—Անգլիա հմուտ դիւանագիտներէ բաղկացեալ մարմին մը կը զրկէ Թէհրան։

—Զարը փախադրած այցելութիւն պիտի տայ Ֆրանսէ Եռէլչ Կայսեր։ բայց ժամանակը վերջնապէս որոշուած չէ դեռ։

—Ռուսիոյ զանազան Համալարանէրէն բաղմաթիւ ուսանողներ, «անխոհեմ խօսքերու» պատճառաւ ձերբակալուելով, Բեզբսպուրկ և Մոսքուա զրկուեցան։

—Ուշադրութիւն կը դրաւէ սա իրողութիւն թէ, անգլոյ-ռուս վէճին մէջ, Պիզմարք իշխանի բերան համարուող գերմանական լրագիրը բացարձակապէս Ռուսիոյ կողմը կը բռնէ։

—Բ. Դուռն հարկ չի տեսներ (կը՝սեն եւրոպական լրագիրք) իւր չէզոքութեան մասին ծանուցեալ յայտարարութիւնն ուղղել Տէրութեանց, Լոնտոնէ եկած խաղաղական լրոց պատճառաւ, որք պատերազմի երկիւղները կը փարատեն։

—Պելճիոյ խորհրդարանն արտօնեց զէնէրալ թագաւորը՝ «լինել Գրէս Քոնկոյի մէջ Ազրիկեան Ընկերակցութեան հիմնած Պետութեան, Պելճիոյ և Քոնկոյի միջեւ միութիւնը լոկ անձնական լինելու պայմանաւ։»

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ազգ. Վարչութեան Քաղաքական Ժողովը գումարեցաւ երէկ Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ, ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Վսեմ. Մաքսուտ Սիմոն պէյի։

Ժողովը երկարօրէն խորհրդակցեցաւ Պատրիարքարանի երկրական մասակարարութեան խնդրոյն վրայ և զրաղեցաւ մանաւանդ ներկայ պարագայից մէջ տարագական եղող ինչ ինչ գրամական պիտոյից խնդրովը և հարկ եղած անօրինութիւններն ըրաւ։

Ապա իւր ներկայութեան հրաւիրելով Տնտեսական Խորհուրդն, ժամանակ մի վեր նորա անդամոց ումանց միջեւ ծագած անհամաձայնութեան խնդիրը կարգադրեց, իրաւախոհութեամբ, և Ս. Պատրիարք Հայրն յորդորեց յիշեալ Խորհուրդն որ այսուհետեւ համաձայնութեամբ գործեն և սիրով ու միաբանութեամբ շարունակեն իրենց պաշտօնը։

Ժողովը որոշեց նաև հեռագրել առ Դեր. Տ Մելքիսեդեկ Արքեպիսկոպոս Մուրատեան, շնորհաւորելով Սրբազնութեան ընտրութիւնն ի գահ Հայրապետութեան ամենայն Հայոց։

Նիստը տեւեց իւր երկու ժամ, յետ որոյ ժողովականք մեկնեցան, խնդրելով Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօրմէն որ յառաջիկայ երեքշաբթի, ի ժամ 3, Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ խառն ժողովն ի նիստ գումարելու համար, հրաւէր ուղղէ համայն ժողովականաց։

Երուսաղէմի Պատուոյ Բարձրագոյն Նաժողովոյ անդամք՝ Ս. Պատրիարք Հօր հրաւիրանօք ի նիստ պիտի գումարին վաղն Ազգ. Պատրիարքարանին մէջ։

Ամեն. Ս. Պատրիարքն հրամայած է որ Պէշիկթաշի մէջ վերջերս պատահած դէպքին վրայ (զոր նախորդ թերթով մը պատմած ենք) լուրջ քննութիւն մը բացուի և արդիւնքն իրեն տեղեկագրուի ընդ հուպ։

ՀԵՌԳԻՒՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Հէրքեւերի Նեստորակնաց Պատրիարքին։

Լոնտրայի օսմանեան արտասովոր պատուիրակ Հասան Ֆէէմի փաշա՝ Բ. Դրնէն ընդունած հրահանգաց համաձայն, իւր հետեւորդներով ճանբայ ելած է երէկ Մայրաքաղաքս վերադառնալու համար։

Երէկ ծանուցինք համառօտիւ թէ պէճիական նորընտիր դեսպան Պ. Պորտկով երեքշաբթի օրը պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։

Վսեմ. դեսպանն՝ իւր խորհրդականին և առաջին թարգմանին հետ, միջօրէին մեկնեցաւ դեսպանատունէն, յատկապէս զրհուած պաշտօնական կառօք, և արժանավոյել պատուով ընդունուեցաւ կայս. պալատն մէջ։ Պ. Պորտկով՝ իւր պաշտօնագրերը Վեհ. Սուլթանին մատուցած պահուն՝ յայտնեց թէ Լէոպոլտ թագաւորին ամենայն ջերմ փափագն էր առաւել ևս ամրապնդել այն բարեկամական յարաբերութիւններն որք կը միացնեն արդէն զԹուրքիա և զԲելճիա։

Ն. Կ. Վեհափառութիւնը պատասխանեց թէ ինքն ալ միևնոյն զգացումները կը կրէր Լէոպոլտ թագաւորին նկատմամբ և ուրախ էր որ բարեկամ կեցուութիւն մը իւր մայրաքաղաքին մէջ ներկայացնելու պաշտօնն յանձնուած է Պ. Պորտկովի։

Կ. Պոլսոյ բուսական նորընտիր դեսպան Պ. Կիրա այսօր պատիւ պիտի ունենայ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու, իւր պաշտօնագրերը մատուցանելու համար։

Ծաւառմի գործակատարութեան հնգամեայ ամ. չորս տարի ազատ Զանազատ-Դալէ, և ուրիշ քանի մը տարի ալ օսմանեան որոշ ծախերգիներ պիտի զրկուին։

Բէյթի ընկերութեան վարչական խորհուրդն զրաղեցաւ երէկ Յ՝ օրէն Պ. Լէնկի հրաժարման խնդրովը։

Արտաքին գործոց նախարարի խորհրդականի նախորդ օգնական Զայեան Իլիաս էֆէնտի՝ որ ծանօթ խնդրոյ մը համար ակէ առաջ հարցաքննութեան ենթարկուած էր Պետական թարգմանչական ատեանէ, անպարտ արձակուեցաւ։

Մայրաքաղաքիս և արուարձանաց երկրական քննիչն իւր օգնականով ժամանակէ մի վեր սկսած էր մանրամասն հաշիւները քննել։ Նկատանք թէ այդ պաշտօնական հաշուոց քննութիւնն այս օրերս աւարտած լինելով, զինուորական պաշտօնական հաշուոց քննութեան ձեռնարկուած է, յորմէ յետոյ պիտի սկսի Քաղաքապետութեան հաշուոց քննութիւն։

Երկրական նախարար Մրենիր փաշա ապաւինման ճանրուն մէջ է քանի մ՝օրէն պիտի կրնայ իւր պաշտօնի գլուխն անցնիլ։

Մայրաքաղաքիս և արուարձանաց մէջ հեռաձայն գործիքի (Թելէֆոն) թելերու հաստատման մեծաշնորհն ստանալու առաջարկ մը մատուցուած է պետական խորհրդոյն։ Այս թելերու գործածութեան համար յատուկ զբրաստեղներ պիտի հաստատուին այլ եւ այլ կողմեր, ի գիւրութիւն հասարակութեան։

Ռուսական դեսպան Պ. Նելիտոֆ ազգու ձեռնարկներ ըրած լինելով Բ. Դրան մօտ, պատերազմական տուգանաց ներկայ տարեշրջանի հատուցման համար, Օսմանեան Կայսերական Պանքան հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է, որպէս զի կարելի եղածին չափ շուտով դանձէ այդ հաշուոյն յատկացեալ հատոյցները, մանաւանդ ոչխարաց տասանորդը։

Անգլիական արտասովոր դեսպան Սըր Ուիլիամ Ուայթ այս օրերս Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւ պիտի ունենայ։

Զարթա Սերոյի վարժարանին միջադէպն հաշտարար կերպիւ կարգադրուած է։ Զ. կարգի աշակերտք նախընթաց օրը բարձրաստիճան անձի մը դիմեր են, որ լաւ ընդունելութիւն ընելով անոց, յորդորեր է որ չափաւորութիւնէ չհեռանան և վարժարան վերադառնան, խոստանալով որ գոհացում պիտի տրուի իրենց։ Եւ արդարեւ, այս միջադէպին առիթ տուող հսկող պաշտօնեայն (Նիւման) ճանաչուած է և Զ. կարգի աշակերտք վարժարան կը վերադառնան այսօր։

Կրսուի թէ դեր-ոնօրէն Պ. տ'Օլիս մտադիր է հրաժարական տալ, Ֆրանսա երթալու համար։

Լիսէի ընդհանուր ոնօրէն Իսմայիլ պէյ յոյժ չափաւոր և անկողմնակալ ընթացք մը բռնած է այս դէպքին մէջ։

Գերմանական դեսպան Պարոն Բաուովիհ՝ մայրաքաղաքիս գերմանացի հպատակաց ակմբին նախագահ Պ. Ալպերի հաղորդած է հետեւեալ նամակը զոր Պիզմարք Իշխանն ուղղած է, իւր ծննդեան 80րդ տարեդարձին առթիւ ընդունած շնորհաւորութեանց ի պատասխան,

Պէրլին, 20 ապրիլ 1885

Կը խնդրեմ Ձեր վսեմութենէն որ հաղորդէք մեր հայրենակցաց և բոլոր անոնց որք միացած են ընդ նոսա, իմ ամենաջերմ շնորհակալութիւններս այն բարեմաղթութեանց համար զորս ուղղած են ինձ ծննդեանս տարեդարձին առթիւ։

Այն փառաւոր ուղերձ որոյ միջոցաւ արտայայտած են իրենց բարեօժար զգացումներն ինձ նկատմամբ, արուեստական ճառասրեան հմտանձանց հիացում կը պատճառէ։

Եթէ մտադիր չեմ թշնամոյ մը դէմ շարժել եռանոյի փաշային հրաւիրաւոր թուրն(*), այսու հանդերձ ոչ նուազ պատուաւոր տեղ մը պիտի գրաւէ այդ թուր իմ զինուց հաւաքածոյիս մէջ, և ինձ համար յիշատակ մը պիտի լինի իմ Արեւելքի հայրենակցացս ու բարեկամացս սիրալիր հոգածութեան։

ՖՕՆ ՊԻԶՄԱՐՔ

Գուանց երեւելի սեղանաւորներէն Պ. Քօրնիս, որ սակաւ ժամանակէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր, երեքշաբթի օրը Փարիզ ուղեւորեցաւ։

Պ Քօրնիս օգուտ քաղելով իւր ներկայութենէն ի Կ. Պոլիս, վարչական ինչ ինչ բարեսրտութիւններ ներմուծեց Գանք որ Քօնսթանտինօպլ Դրամատան մէջ, որոյ նախագահն է։

Ի մէջ այլոց, վարչական խորհրդոյ որոշմամբ, դրամատան ոնօրէն Պ. Նիքօլօրաս հրաժարական տուաւ. ոնօրէնի պաշտօնէն եւ նորա յաջորդ քնտրուեցաւ հաշուակալ քնիչ Պ. Արտոնտիտեան։ Վարչական խորհուրդը շնորհակալութիւն յայտնելով Պ. Նիքօլօրաւի մատուցած ծառայութեանց համար, ծանրագին ընծայ մը նուիրեց նմա։

Շիշլիի ֆրանսական հիւանդանոցին մէջ այս օրերս մեռաւ հայր Լավրինովիչ բոլնիացի կրօնաւորն, որ բազմաց ծանօթ է երկար ժամանակէ հետէ «Ռոֆ-Ռէ» բժշկութեամբ պարապելովը։ Հանգուցեալն առանձնացած կեանք մը կ'անցուցանէր եւ ձրիաբար կը դասաւորեր ազքատներն ու լաւ հմտաւ կը վայելէր ընդհանրապէս։

Երեք տարի առաջ խարդախեալ թղթերու գործ մը երեւան ելաւ որոյ մէջ իբր մ'անակից ամբաստանուեցաւ հայր Լավրինովիչ, յայտնի չէ թէ ինչ պատճառաւ։ Մերձնի կոնսուլարը գատի կոչուելով չուզեց կամ չկրցաւ ինքզինքն արդարացնել, եւ երեք տարի բանտարկութեան դատապարտուեցաւ։ Բանտէն երեւելէն յետոյ, վերստին կը շարունակէր իւր աշխատութիւնը, այլ կ'երեւի թէ բանտային կեանքը, մահացուցիչ եւ վիշտ խանգարած լինելով նորա առողջութիւնը, մահը փութացուցին։

Պապական նունցիոն Տ. Բոնէլլի սակաւ ինչ անհանգիստ լինելով, օգտակարութեան համար Մեծ Կղզի գնաց ուր քանի մ՝ շաբաթ պիտի անցուցէ Ֆրանչիսկեանց վանքն։

Սոֆիայի Պուլղարական ազգային դրամատան ոնօրէն Պ. Կէչոֆ, երկամեան բարձրագոյն պաշտօնէի մը ընկերակցութեամբ Պրիւսէլ գնացեր է պէլճիական հաշուական գրութիւնն ուսումնասիրելու և գայն Պուլղարիոյ մէջ գործածելու համար։

Այսօրուան Թէրճիմանը Հ-էյէր-ը Կրէտէի բարձրագոյն իսլամաց կողմէ առ.

(*) Կը յիշուի թէ մայրաքաղաքիս Գերմանացի հպատակք իրենց շնորհաւորական ուղերձին հետ Պիզմարք իշխանին զրկած էին նաեւ Թէվֆիկէն Ալի փաշայի գործածած մէկ թուրն, որ բացի իւր արհեստական արժէքէն, պատմական դիշատակ մ'է։ Ցառաջագոյն հրատարակեցինք այդ թուրին վերայ գտնուած արաբերէն արձանագրութիւնն և այլ տեղեկութիւններ։

բաղդրուած երկար հանրագրոյ մը պատճէնը կը հրատարակէ, որում բողոք բարձած են վերջերս կատարուած մ'բնթարի ընտրութեան միջոցին ի գործ դրուած ապօրինաւորութեանց դէմ։

Սեւանիկէն կը գրեն առ Մ-Ն-Ը։

Թինովա գիւղի Յոյն Պուլղարաց և միացեալ Պուլղարաց մէջեւ պատահած կռուոյ մէջ պատճառաւ հրդեհ ծագելով գիւղն Պուլղար եկեղեցին այրեցաւ։ Ի սկզբանէ անտի այդ եկեղեցին յունաց կը պատկանէր, սակայն միացեալ Պուլղարք՝ որոյ թիւն օր աւուր կաճի եւ առաջիններէն շատ աւելի բազմապատկած է, պահանջեցին զայն եւ առարկելով թէ իրաւամբ ամենէն բազմաթիւ հասարակութեան ստացուածքը պէտք է լինի, տիրեցին անոր։ Այսոր վրայ երկու կուսակցութիւնք իրարու վրայ յարձակիլ սկսան եւ կռիւն այն աստիճան սաստկացաւ որ բարձրագոյն իշխանութիւնն հարկադրեցաւ միջամտել։ Բ. Դուռն հրաման տուաւ որ եկեղեցին Յունաց յանձնուի վերստին, սակայն ապրիլ 13ին, եկեղեցւոյն մէջ յանկարծ հրդեհ ծագելով, քիչ վերջը աւերակաց կոյտ մը միայն մնաց երկու կուսակցութեանց ձեռքն։ Յոյնք կամբասանեն միացեալ Պուլղարները թէ չկրնալով իրենց կատարութիւնը զսպել, կրակ ձգած են։ Փնտրութիւն բացուած է եւ ճշմարտութիւնը պիտի յայտնուի անշուշտ։

Իսկիւտարցի Ֆանի անուն հրէուհի մը, որ անցեալներն իւր հօր տունէն անարեւորի եղած էր, շաբաթուս մէջ իսլամութիւնն ընդունած է, հակառակ իւր ծնողաց յորդորանաց։

Յոպպէի (Եաֆա) և Երուսաղէմի նամակատանց մէջ այսուհետեւ աւանդեւս ընդունելու որոշում տրուած է։

Հէրալ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Փիլիպէի և Պերդոսի միջեւ չնուելիք երկաթուղոյն անցնելիք տեղերն որոշելու համար զրկուած երկրաչափներու օգնելու պաշտօնով որոշուած է Փիլիպէի, Էսկի Զաղարայի և Իսլիմիայի նահանգաց վարչական խորհրդաց կողմանէ երկերկու հոգի զ՝կել։

Մակեդոնիոյ բոլոր վիճակաց Պուլղար բնակիչք հետզհետէ ազգագրիր կուզուին Բարձ. Մեծ-Եպարքոսին եւ կայսերական Ա. քարտուղարին, յորս բացորոշ կերպիւ կը պատմին այն սոսկալի կացութիւնն յոր կը գտնուի Պուլղար կրօնապետի մը չգոյութեան պատճառաւ, եւ այսոր հետեւանք եղող անպատեհութիւնները կը բացատրեն։

Ազերբարկէրք կը յայտնեն թէ հարկադրեալ լինելով օտար կղերի մը ազդեցութեան ներքեւ գտնուիլ, որ յաջ եւ յահեակ կը միջամտէ իրենց գործոց, կը խնդրեն որ փութացուի Պուլղար մէտրապոլտաց առաջնորդութեան, համաձայն Էկզարքութեան հաստատման հրովարտակի (8 Զիլքէյէ 1286) տրամադրութեանց եւ մասնաւորապէս 10րդ յօդուածոյն։

Յիշեալ հրովարտակի համաձայն «եթէ Օրթոտոքս վիճակի մը բնակիչք միաձայնութեամբ կամ երեք չորրորդման ուզեն Պուլղարաց եկզարքարանի իրաւասութեան ներքեւ մտնել, եւ յետ քննութեան հաստատուի թէ ճշմարիտ է այս, իրենց խնդիրքը կընդունուի»։

Արդ, ըստ Պուլղարական վերջին վիճակագրութեանց, աւասիկ Մակեդոնիոյ Պուլղար բնակչաց թիւն։

Սեւանիկ 6000 Պուլղար բնակիչ (մեծամասնութիւն)։ — Կիւմիւճէ, 7000 Պ. Ը. (ամբողջութիւն)։ — Նէվրոքոբ և Տրաստ, 12,000 Պ. Ը. (Տրամայի մ.ջ 1500 յոյնք կան միայն)։—Մէ նէլիթ 20,000 Պ. Ը. (800 յոյն) Փէօրրիւլիւ, 7000 Պ. Ը. (200 բնակիչք Յոյն-Վլաչք) Օխրիտա, 22,000 Պ. Ը. (յոյն չկայ)։—Սիրէզ մա 15,000 Պ. Ը. (գրեթէ ամբողջութիւն)։— Մանաստիր և Քէշլերէ, 15,000 Պ. Ը. (2000 Յոյն-Վլաչ բնակիչք միայն)։—Իբթիպ Քոչէն և Բաստիոլ 17000 Պ. Ը. (յոյն չկայ)։ — Ավրոթ Հիսար, 7000 Պ. Ը. (յոյն չկայ)։ — Իսկիւպ, Քալքանտէրէն, եւ 20,000 Պ. Ը. (յոյն չկայ)։— Տէ՝ պրէ 7000 Պ. Ը. (յոյն չկայ)։—Քոպրիւ 15 000 Պ. Ը. (1500 յոյն բնակիչք) —Ֆօրիս 6000 Պ. Ը. (ամբողջութիւն)։ Գումար 176,000 Պուլղար բնակիչք որք մեծամասնութիւն կը կազմեն։

Սեւանիկէն Ֆոր ֆէ-Պոֆոյի ուղղեալ նամակ մը կը պատմէ թէ անցեալ չորեքշաբթի օր երեք չորս որիկայներ Իսլահանէ թաղին մէջ տան մը գուռը խորտակեր են մանկամարդ աղջիկ մը առեւանգելու համար։ Աղջկան հայրն ու եղբայրն օգնութիւն կրկոչեն. չընդարձակ՝ յորից ցգլուխ զինեալ՝ գաշոյնի քանի մը հարուած կուտան խեղճերուն որք ծանրապէս վիրաւորուած, գետին կը փռուին։ Այսպէս աղջիկը կ'առեւանգուի, և վիրաւորեալք զինուորական հիւանդանոցը կը փոխադրուին։ Այս յանդուգն ոճիր մեծ ահ ու սարսափ պատճառեր է քաղաքին մէջ։

Նախընթաց թուով մը գրած էինք թէ Քէրիմ փաշազատէ Մահմուտ պէյ իւր Իւսկիւտարի ծովեզերեայ տունէն ծով նետուեցաւ կենացը վերջ տալու նպատակաւ, սակայն կրցաւ ազատիլ շնորհիւ հասած օգնութեանց։ Աւասիկ այս յուսահատական փորձին շարժառիթի եղող պատճառը։

Ժամանակէ մ'ի վեր Մահմուտ պէյի և կնոջը միջեւ անհամաձայնութիւն կը տիրէր։ Վերջերս ծանր կռիւ մը ունենալով մէջերնին, Մահմուտ պէյ թողած էր ամուսնական յարկն և բարեկամի մը տունը գնացած էր քանի մ՝օր անցնելու համար։ Սակայն բաժանումն իւր հետեւանքներն ունեցաւ և շատ չանցած հաղորդագրեալ ճանաչելով մեւսութենէն, կնոջն հետ հաշտուելու գնաց։ Այլ ո՛ր քան մեծ եղաւ իւր սոսկումն, երբ աղախինը գուռը բանալով, տխուր դէմքով մը յայտնեց թէ իւր տիրուհին չկրնալով տակաւ ամուսնոյն բռած սնման վշտին, յուսահատութենէն մեռած էր։ Այսոր վրայ անձնասպանութեան դիմեց Մահմուտ պէյ, չկասկածելով թէ ողջ առողջ էր իւր կինը և թէ աղախինը նորա հրամանաւ խարած էր զինքը։

Ֆիորինայէն (Մանասթիր) կը գրեն թէ ապրիլ 16 էն 20, Եօթանասուն երեք ժամ շարունակ յորդահոս անձրեւներ տեղալով այդ քաղաքի մէջ բազում վնաս պատճառեր են։ Մարդու վնաս չկայ։

Մէհմէտ Փէշիվան անուն մարդասպանն, որ ինչպէս կը յիշեն քնթերցողք, անցեալները, դատական պաշտօնատունէն ի բանտ փոխադրուած ատեն յաջողած էր փախչիլ, այժմ Գարթալի և Նէյպզէրի կողմերն հրամանամբ մը կազմելով ապստամբութեան եղած լինելով, Ոստիկանութեան Նախարարի կողմէ խիստ հրամաններ զրկուեցան Գարթալի ոստիկանութեան հանգստարարին՝ ամեն կարելի ջանքն ընել ձերբակալելու համար այդ ոճրագործն։

Բէյթի ընկերութիւնը մտադիր լինելով ճիպտիի գործարանն ընդարձակել, որոշած է չէնքին յարակից մէկ երկու գետիններ գնել այս նպատակաւ։

«Մեր ապրիլ 2ի թուոյն մէջ հրատարակած էինք թէ, կրսէ Փ Լիպէ դրագիրն, Սարեւելեան Բանկերի ելմտական տնօրէնութեան հրամանաւ, 1884 Նոյեմբերէն մինչև ներկայ տարւոյ մարտ ամիսն, մաս առ մաս 3500 ոսկի վճարուած և այս գումարը Մակէդոնիա զրկուած էր Պուլղարաց Էկզարքարանին միջոցաւ։ Մեր թերթը պաշտօնակից Հէրալ ալ իւր մասնաւոր տեղեկութեանց վրայ յենլով կը հաստատէր զայս լուր։ Միւս կողմէ մեր Կ. Պոլսոյ թղթակիցը կը գրէ թէ Մեծ-Եպարքոսն այս մասին խիստ դիտողութիւն ըրեր է առ Պ. Նաչօֆի որ վերջերս Պոլիս կը դտնուէր, Ն. Բարձրութիւնը դիտել տուեր է թէ Կայսերական կառավարութիւնը չկրնար թոյլ տալ այնպիսի ընթացք մը որ հեռի է երկրին անդորրութեան նպաստելէ։

«Կիսմանաք այժմ թէ, կը յարէ Փէլէպէն, մեր կուսակցութիւնը մտադիր է վերոյգրեալ լուրն հերքել։ Ի՛նչ որ ալ լինի, դիտել կուտանք թէ հերքում տալէ առաջ, հարկ է միջոցներ ձեռք առնել ճշմարտութենէ շատ չհեռանալու համար։»

Պաթուէն կը գրեն առ Նէոլորոս թէ Սամսունի կողմերէն բազմաթիւ Հայ եւ Յոյն ընտանիքներ գաղթած են Օսխուսմ Քալէի եւ Անարայի կողմերը։

Մալթիոյ նահանգի Հիւսնի-Մասուրգաւառի կառավարիչ Սիրբի էֆէնտի ինչ ինչ պատճառներով հարցաքննութեան են թարկուած է։ Նոյնպէս հարցաքննութեան ենթարկուելու համար ձերբակալուած են Գասմանանի գաւառին երրորդական Ահմէտ էֆէնտի, խճուղեաց չինութեան տնօրէն Ասպատ պէյ եւ իւր օգնական, ինչ ինչ գործմանց պատճառաւ։

Բաղչի մէջ Թուրքերէն պաշտօնական թերթ մը պիտի հրատարակուի ի մտոց այժմ կ'աշխատուի տպարանը կազմակերպել։

Քոսովայի Հանանոն լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Նոմի Պազարի մէջ թուրք դպրոցի մը կառուցման ձեռնարկուած է։

ԵՒՈՍ ԱԼԼՈՒՐԵՐ

Ամերիկեան Բիւրեղ «ՊՈՍՖՈՐ ԷՖԷՍԻԷՆ»

Լոնտոն, 6 մայիս։

Գահիրէի անգլիական գործակալ Սըր Պէյրինկ բողոքեց առ Ֆրանսական գործակալ Պ. Ս. Ռընէ Թայանտիէ, Պոֆոր Էֆէնտիի հրատարակութեան վերսկսման դէմ։ Պ. Թայանտիէ խոստացաւ թէպէտ չտալ լրագրոյն վերաշտարակման, մինչեւ որ ինքը հրահանգներ ստանայ Բարձրէ, ըստ որում Ֆրանսական կառավարութեան որոշման ներկայացուցած է զայս խնդիր։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Լոնտոն, 5 մայիս։

Պ. Կլատսդոն, Երեսփ. Ժողովոյն մէջ պատասխանելով հարցման մը Սըր Լընդէնի ետ կանչուելուն պատճառին վրայ, յայտարարեց թէ զօրավար Լընդէնն և անոր աշակից Պ. Բոնսի Սգէֆիէն Լոնտոն պիտի վերադառնան, ուր պիտի շարունակուին բանակցութիւնք սահմանաց գծման համար, և ուր հետեւապէս աւելի կարեւոր է նոցա ներկայութիւնն, ըստ որում կառավարութիւնը տեղեկութեանց պէտք ունի Ռուսիոյ և Աֆղանստանայ միջեւ վէճի նիւթ եղած հողերուն վրայ։

Պերլին, 5 մայիս

Գերմանացի մեծահռչակ աշխարհագիր Տոքթ. Նախտիկալ, որ գերմանական դրօշը պարզեց Քամէրունի վրայ, մեռած է Յարեւմտեան Ափրիկէ։

ԱԺԱՆՆ ՀՈՎԱՍ

Լոնտոն, 6 մայիս

Ռուսոյ-ափղան սահմանաց գծման համար բանակցութիւնք սատ ի Լոնտոն պիտի վերսկսին վաղը։

Ռիօ-տէ-Կանէյրոյէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պրազիլիոյ մէջ նոր նախարարութիւն մը կազմուած է։

Բարիզ, 5 մայիս

Պոֆոր Էյէլ-էնէնի միջադէպը կարգադրեցաւ ի կատարեալ գոհունակութիւն Ֆրանսայի։ Հիւպատոսային յարաբերութիւնք վերսկսան։

Նիչ, 5 մայիս

Սերպիոյ Երեսփ. Ժողովոյն նստաշրջանը փակեցաւ այսօր թագաւորական հրամանագրով։ Մրլան թագաւորը վաղը Պելկրատ կ'երթայ։

ՅԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈՂԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

Վաղթաթիւ. 25 Ապրիլ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ պանքայի)	.....	110 1/8
3 » » » (վճռական)	.....	110 1/8
3 » Բարիզ » (պանքայի)	.....	22 85
3 » » » (վճռական)	.....	22 92 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹԻՑ

Օսմանեան Քօնսոլիտէ

		Դահեկան
Երեկ երեկոյ գոց.	(Միաց. Դ. Սէրի	17 11
Գլխաւորին գոցուելէն վերջը	»	17 18
Բերայի մէջ	»	— —
Աւաւտուան բացուելուս	»	17 15
Բարձրագոյն գին	»	17 16 1/2
Նուազագոյն »	»	17 13
Կէս օրին	»	17 14
Փոխառութիւն 1858)	Ա. Սէրի Դ. Կ. Ա. Ո.	31 20
» 1862)		
» 1860)		
» 1863)	Բ. » » »	18 20
» 1872)		
» 1865)		
» 1869)	Գ. » » »	17 13
» 1873)		

Ինիֆիտ Եգիպտական

Երեկ իրիկուն գոցուելուս	70 29
Կէս առաւ. բացուելուս Դ. Կ.	71 15
Կէս օրին	71 15

ԲԱԺԻՆԵՏՈՒԹԻՒՆ

Ֆորիէ Դէ Լէնէրալ	Դ. Կ. Ա.Գր.Լ.Ր.	3 40
Գրշտի Լէնէրալ	» » Օսմ. »	6 30
Կանք տը Գնս	» » » »	5 7
Ոս. Շահմ է վարէր.	» » » »	3 30
Թրամուէյ	» » » »	270
Ռուսէրիի երկաթուղի	Ֆր.	42 50
Օպիկսիոն տը Բրիօրիթէ	»	—
Բանքէթուղի Լարիսմի	»	61

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	դրշ. ...	100
20 Ֆրանկնոց	» ...	87 32
Անգլիական ոսկի	» ...	110 22
Ռոշ Խրերիալ	» ...	90 16
Ռիսկիմ	» ...	51 15
Ռուսական թղթադրամ	» ...	9 10
» արծաթ	» ...	89 30
Դիօրին	» ...	8 35
Ռէնտ. արծ. (սարք.)	» ...	107 37
Վիեննոյ	» ...	102 25
Լիզբոնոյ	» ...	102 20
Տէնիզլիք	» ...	99
Պրինտ	» ...	—
Տեղեթագրամ	» ...	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 6 Մայիս, ժամ 3 վայր. 15 երեկոյ

Ընդ. քոնսոլիտէ		98 15/16
Օսմ. »	Սէրի Դ. բացուելուս	15 3/8
» »	» գոցուելուս	15 15/16
» »	» Ա.	31
» »	» Բ.	18
» »	» Գ.	15 3/4
Օթոման 1871		64 1/2
Փոխառութիւն 1877		79
Պանք Օթոման		11 3/8
Ռուսական փոխառ. 1873		92 1/2
Եգիպտական միացեալ (ինիֆիտ)		64 1/2
» առանձն. (բրիմիէ՝ էթիէ)		85 1/2
Տարա Ղանիէ		60 1/2
Ռօմանիա (փոխառ. Բուլիրա)		84
Լուանդարական պարտատուղի 4 0/0		—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		—

Վիեննա, 6 Մայիս, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	124 90
Օսմանեան երկաթուղի	24

Բարիզ, 6 Մայիս, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0 ..... բաց	108 25
» » 3 0/0 ..... »	79 42 1/2
Օսմանեան քօնսոլիտէ Սէրի Դ. բացուելուս	15 95
» » » » գոցուելուս	16 05
» » Սէրի Բ.	17 75
» » Գ.	13
Օսմանեան երկաթուղի	42 50
» Բէյթի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթոման	533 75
Դրէսմի Լիոնէ	532 50
» Ֆեռնիէ	1335
Բաժնետոմս Լիոնի	1235
Ռուէդի Ջրանցք	անիմանալի
Իսպանական 5 0/0 1877ի ..... »	.....
Իտալական Ռանթ	94
Եգիպտական միացեալ	323 75
Ոպանիական (սարք.)	58 1/2
Բրիտանիէ Ֆրիւք	373 75
3 0/0 Հելլենական	336 25
Ձէք Լոնտրայի վրայ	25 32

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Գաւթիզ, 6 Մայիս, ժ. 10, վ. 30

Ֆրանս. Ռանթ 4 1/2 0/0	108 25
Օսմանեան »	
Եգիպտական միացեալ	324 37 1/2

Ա. Զ Դ

Լաւ ձեռագործ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ԱԶԳ. ԿԵՂՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Տաճկաստանի գլխաւոր դաւառներէն միոյն եւ կարեւոր դիւղի մը ազգ. վարժարանաց համար կարեւոր դատուած է ունենալ

Ա. Ուսուցիչ մը թուաբանութեան, գրքասիրի եւ երկրաչափութեան,

Բ. Ուսուցիչ մը՝ բնական գիտութեանց եւ իրաբանութեան,

Գ. Ուսուցիչ մը՝ տոմարակալութեան եւ վաճառագիտութեան,

Դ. Ուսուցիչ մը՝ ֆրանսերէնէ ի հայ թարգմանութեանց համար,

Ե. Տնօրէն ուսուցիչ մը՝ քաջահմուտ Հայ. Տաճկ. եւ Ֆրանս. լեզուաց,

Զ. Երաժիշտ ուսուցիչ մը հմուտ Հայկական կամ եւրոպական ձայնագրութեան եւ եկեղեցական ու ազգ. երգեցողութեան,

Է. Երկու վարժուհի՝ մին հմուտ Հայ. և Ֆրանս. լեզուաց եւ ձեռարուեստի եւ երկրորդն՝ Հայ լեզուի, պատմութեան, առտնին տնտեսութեան և ձեռարուեստի։

Ազգ. Կեդր. Վարչութեան Ուսումն. Խորհուրդս ներկայ պաշտօնական ծանուցմամբ հրաւէր կը կարդայ այն պաշտամանց հետամուտ եղող վկայեալ ուսուցչաց եւ ուսուցչուհեաց որ բաղեհ 2ճին ներկայանալ Ուսումնական Խորհրդոյ ի Խորհրդարանն Ղալաթիոյ եւ այս մասին հարկ եղած բանակցութիւնները կատարել։ (Կէտ)

Կ. Պոլիս, 20 ապրիլ 1885

ԱԶԴ

Մեծ. Տիմոթիոս էֆէնտի Զօլաքեան, որ ծանօթ է իւր այլեւայլ հրատարակութիւններով և հայ վարժարանաց մէջ վարած ուսուցչական պաշտօններով, փափաքելով յունական արդի լեզուի ուսուցումն ընդհանրացնել մեր ժողովրդական դասերուն մէջ, պատրաստ է կարելի եղած դիւրութիւնն ընծայել փափաքողաց։ Ուստի կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ ամէն չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը, խիստ չափաւոր պայմաններով դիւրուստոյց եւ գործնական եղանակաւ, պատրաստ է դասախօսութիւններ ընել իրեւ դիմողներուն։ Պոլիս, Ֆրէնկեան գրատունը։

ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ Ս. Փ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

«Արեւելք»ի ընթերցողք անշուշտ կը յիշեն անցեալ տարի հրատարակուած Հիւանդարանիս 1883 տարւոյ վիճակագրութիւնը։ այն հրատարակութեան մէջ ըսուած էր թէ ընդարձակ տեղեկագիրն ալ պատրաստուելու վրայ էր։ Այս ընդարձակ տեղեկագիրս առ այժմ յետաձգուած ըլլալով ցվերջ քառամեայ պաշտօնավարութեան Պատ. Հոգաբարձութեան, այս տարի եւս լրագրոյդ միջոցաւ 1884 տարւոյ վիճակը համառօտիւ տեղեկագրել պատաճ դատեցինք։ Ուրախ ենք որ այս տարի եւս, ինչպէս մի առ մի պիտի ցուցնենք գրութեանս մէջ, բաւական յաջող տարեշրջան մը կը ներկայանանք, և այն առաւելութիւններ զոր նշմարեւ տուած էինք անցեալ տարի, այս տարուան մէջ ալ շարունակուած կը տեսնենք։

Ահաւասիկ 1884 տարւոյ հիւանդաց դուռմարը։

1883 դեկտեմբեր 31 ին իրիկուան պատրաստ հիւանդներ 100
1884 տարւոյն մէջ ընդունուածներ 1442
1542

Ինչպէս անցեալ տարւոյ հրատարակութեան մէջ դիտել տուած էինք, քանի մը տարիներէ ի վեր ընդունուած հիւանդաց թիւը տարուէ տարի աւելնալու վրայ է, և 1883 ին ալ ամենէն բարձր թիւը ըլլալով 1474 հիւանդ ընդունուած էր։ Եթէ այս թիւերը պարզապէս բաղդատելու ըլլաք, այնպէս ինն պիտի երեւայ թէ այս տարի հակառակը տեղի ունեցած է եւ ընդունուած հիւանդներու թիւը աւելնալու տեղ նուազած է, այսինքն 32 հիւանդ պակաս։ Սակայն իրողութիւնը այնպէս չէ, եւ ինչպէս նախընթաց տարիներ՝ 1884 ին ալ Հիւանդանոցս ընդունուած հիւանդաց թիւը աւելցած է, որովհետեւ 1542 հիւանդները կերպով կերպով կը բաժնուին։

Դուրսէն ընդունուած հիւանդներ 1161
Որբանոցէն ընդունուած հիւանդներ 233
Հիւանդ. միւս ճիւղերէն ընդ. » 145
1542

Ակնոց կը տեսնուի թէ 1164 հիւանդ դուրսէն ընդունուեր է, քանի որ 1883 ին միայն 1113 հիւանդ ընդունուած էր, որ է ըսել 1884 ին նախորդ տարիէն 51 հիւանդ աւելի ընդունած ենք եւ սոյն ընդհանուր գումարին նուազումն միայն ներքին հիւանդներուն պակասելուն վրայ կը կայանայ, ներքին հիւանդներուն թիւը 1883 ին 454 իսկ 1884 ին միայն 378 ըլլալուն պատճառաւ։ Այս ներքին հիւանդաց նուազումը շատ կարեւոր է եւ նպաստաւոր Հիւանդանոցիս առողջապահական վիճակին բարելաւումը ցուցնելու համար։ Ներքին հիւանդներուն գումարը դուրսէն ընդունուածներուն հետ բաղդատելով կը գտնենք թէ ամբողջ գումարին վրայ միայն հարիւրին 24ը ներքին հիւանդներ են, իսկ ինչպէս ընթերցողք կրնան տեսնել նախընթաց հրատարակութեան մէջ՝ 1883 ին ներքին հիւանդները 29 %, իսկ 1881 եւ 82 տարիներուն համար 33 % էին։

—Իրաց այս ակներեւ կացութիւնը բաւականէն աւելի զօրաւոր պատասխան մի է այն սակաւաթիւ անձանց որք երբեմն կարծես համոյք կ'զգան Հիւանդանոցի վիճակը խծբծելու դիտմամբ անտեղի մեկնութիւններով համոզել ժողովուրդը թէ յինչպէս Ազգային Հաստատութեան առողջապահական վիճակը վատթարացած ըլլայ։ Երբ իրողութիւնը այսպէս բացայայտ խօսի, աւելորդ են այլ եւս ուրիշ մեկնութիւն։ Այս չափս անցողակի զրուցելով, կ'անցնինք մեր նիւթին։

Նկատողութեան արժանի է մանաւանդ որբանոցին վիճակը, ուսկից 1883ին 335 հիւանդ հիւանդարան ընդունուած են, իսկ 1884ին 233 միայն, 102 հիւանդ պակասայտնի է թէ այսպիսի արդիւնք տեղոյս մը առողջապահական միջոցներու պակասութիւններով ձեռք չբերուիր, հապա սոյն միջոցներու գործադրութեամբ եւ կատարելագործութեամբը։ Ըստ այնմ ինչ որ այլեւայլ պատճառներով որբանոցի աշակերտաց մէջ ճարակ գտած էր, 1883ին 117 հիւանդ տուած է հիւանդարանիս, յարատեւ հոգածութեամբ և աղդու միջոցներու գործադրութեամբ 1884ին այս թիւը 46ի իջած է։ Նմանապէս ուրիշ այլեւայլ մորթի հիւանդութիւններն ալ 1883ին 32 հիւանդ ղրկած են, իսկ 1884ին 24 միայն։ Նոյն արդիւնքը կը գտնենք նաեւ մնացեալ ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար որոց դուռմարն ալ պակասած է, և եթէ արտաքոյ կարգի ըլլալով 28 հատ խոյլականջէ (քսպազուլաք) բռնուողներն ալ չըլլային, հիւանդաց թիւը աւելի պակասած պիտի ըլլար։ Այս հիւանդութիւնը թէպէտեւ ծանրութեան տեսակէտով կարեւորութիւն չունի, բայց տարափոխիկ ըլլալուն 1884ին ինչպէս բոլոր քաղաքիս մէջ, նոյնպէս որբանոցիս մէջ ալ ճարակեցաւ թէպէտ, բայց և այնպէս տղայոց այս բաղմութեան մէջ կորոդացանք միայն 28 հիւանդով հիւանդութիւնը անկեցանել։

Հիւանդներն ըստ սեռին կը բաժնուին.

Արք	1459
Կանայք	83
	1542

Ինչպէս ուրիշ անգամներ ցուցուցած ենք, կին հիւանդները միշտ նուազ են այրերու բաղդատմամբ։ իսկ այս տարի առաջի տարուընէ ալ նուազագոյն է, որովհետեւ 1883ին կանանց թիւը 105 էր։ Այս ալ ընդհանուր գումարին նուազելուն մէկ պատճառն է։

Հիւանդները ծննդեան տեղւոյն տեսակէտով 1884ին համար հետեւեալ կերպով կը ամնուին.

Մայրաքաղաքէս	343
Թուրքիոյ գաւառներէն	1189
Օտար տէրութիւններէն	10
	1542

որ ըսել է 1542 հիւանդի վրայ 22 % միայն Պոլսեցիներէ կը գոյանայ և 78 % գրեթէ ամբողջովին Թուրքիոյ գաւառներէն, որ է մեր պանդուխտ ազգայիններէն։ Եթէ լաւ դիտելու ըլլամք, պոլսեցի հիւանդաց համեմատութիւնը 22 էն ալ վար կը գտնենք. որովհետեւ սոյն 343 հիւանդներու մէջ են 74 հատ որբանոցիս և 45 հատ միւս հիւղերու պոլսեցի հիւանդները. ուրեմն 343 պոլսեցի հիւանդներէն 119 հատը ներքին հիւանդներ են և 224 հատը միայն դուրսէն ուղղակի հիւանդարան ընդունուած հիւանդներ։

Նկատողութեան արժանի է նաեւ պոլսեցի հիւանդներու տարիքը, ուստի ամփոփելով հետեւեալ ցուցակը կը ներկայանք.

	7–40 տարեկան	41–100 տարեկան	Համագումար
Որբանոցէն	74		74
Միւս ճիւղերէն	26	19	45
Դուրսէն	80	144	224
	180	163	343

Ասկից կը հետեւի թէ դուրսէն ընդունուած պոլսեցի հիւանդաց թիւը 224 է և ընդհանուր գումարին հետ բուն հաւասարութիւնը 19 %, և թէ այս 224 հիւանդներէն 80 հատը 7 է 40 տարեկաններէն է և 144 հատը (գրեթէ ⅔ը) 41 էն 100 տարեկաններէն։ Այս համեմատութեամբ սա կ'ուզենք նկատողութեան ներկայել թէ պոլսեցիներէն մինչեւ 40 տարեկան այսինքն երիտասարդ մասին հիւանդ եղողներու շատ քիչ հիւանդանոց կը դիմեն և առաւելագոյնն 40 էն վեր եղողներէն կը բաղխանայ, և սոնք, գրեթէ ամենքն ալ, ծեր, անկեալ, անտէր և անօգնական անձինք են, որոնք գրեթէ ի պատճառս վարութիւն հիւանդարան կը մտնեն և ուսկից շատ անգամ կամ անկանոց և կամ ծերանոց կը փոխադրուին։

Եթէ պոլսեցի հիւանդներուն մեծամասնութիւնը 40 տարեկանէ վեր եղողներէ կը բաղխանայ, անոր հակառակն է եթէ ընդհանուր հիւանդաց գումարը նկատողութեան առնենք, ինչպէս կը տեսնուի հետեւեալ ցուցակէն.

6—20	տարեկան	452
21—30	»	449
31—40	»	218
41—50	»	178
51—60	»	127
61—70	»	79
71—90	»	38
100	»	1
		1542

այսինքն 6էն 40 տարեկան 1119 հիւանդ, իսկ 41է 100 տարեկան 423 հիւանդ, և այս երիտասարդներն մեր գաւառացի պանդուխտ ազգայիններն են։

Նկատողութեան արժանի է նաեւ հիւանդաց տարիքներուն անցեալ տարուան հետ բաղդատելով, զոր երկու տարուան համար ալ գրեթէ նոյն կը գտնենք.

	1883	1884
3 է 40 տարեկան	1148	1119
41 է 110 »	419	423
	1567	1542

Թէպէտեւ հիւանդութեանց տեսակը մեծ կարեւորութիւն չունի ժողովրդեան մեծամասնութեան համար, բայց դաղափար մը տալու համար հետեւեալ ցուցակն ալ կը ներկայացնենք թիւերուն առաւելութեան կարգով.

Շնչողական գործարանաց հիւանդութիւնք	239
Մարսողական գործ. հիւանդութիւնք	239
Ջերմեր	234
Վէրքեր	153
Մորթի հիւանդութիւնք	107
Ուղեղի և ջիղերու հիւանդութիւնք	103
Աչքի հիւանդութիւնք	38
Ափրոտիդեան հիւանդութիւնք	37
Շարժիչ գործ. հիւանդութիւնք	36
Ծննդական և միզական գործ. հիւանդ.	30
Երշանական գործ. հիւանդութիւնք	25
Ականջաց հիւանդութիւնք	24
Կազմաթափանց հիւանդութիւնք	17
Ուռոյցք	10
Լեարդի հիւանդութիւնք	7
Ակամրի և քթի հիւանդութիւնք	7
Այլ եւ այլ	86
	1542

Այս ցուցակէն կը տեսնենք թէ, մինչդեռ 1883 ին մորթի հիւանդութիւնները երրորդ կարգէն կը գտնուէին և թուով 197 էին, 1884ին հինգերորդ կարգը իջած են և թուով 107 են. իսկ ջերմեր որ 83 ին չորրորդ կարգը կը գտնուին և թուով 189 էին, 84 ին երրորդ կարգը եկած են և թուով 234 են. այս երկու գլուխներու տարբերութեան պատճառները յայտնի են և մասամբ վերը յիշեցինք. որովհետեւ մորթի հիւանդներէն, որ 1883ին ընդամենը 197 հատ էին, 1450 որբանոցէն եկած էին և 1884ին 107 մորթի հիւանդներուն 70ը միայն որբանոցէն եկած են. ինչպէս կը տեսնուի մորթի հիւանդներուն մեծ մասը որբանոցէն գոյանալուն, այս ալ շարունակ հոգածութեամբ զգալի կերպով պակսելուն մորթի հիւանդութեանց ընդհանուր գումարը պակսած է։ Իսկ ջերմերուն 1884 ին մէջ աւելնալուն պատճառը Տէրքոսի ջուրի ճամբաներուն շինութիւնն է, ուր մեր խեղճ գաւառացի ազգայինք շահու ակնկալութեամբ խումբ խումբ դիմած ըլլալով և այն ապականեալ օդին ազդեցութեան ներքեւ և առողջապահական միջոցներէ ալ զուրկ, մեծաւ մասամբ ընդհատական ջերմէ բռնուած են, և ասոնցմէ ընդհատական ջերմով և մասամբ սխալաժեշտութեամբ մի քանի ամսոյ միջոցին 115 հիւանդ ընդունած մը և մէկ հատ մը տեղական տապ (թիֆ)։ Առաջինները ամենն ալ բժշկուած ելան հիւանդանոցէս, իսկ այն մէկ հատ թիֆոն ոտքերդ աբա։ չիոցաբ ապրում ։

1884 տարւոյ մէջ Հիւանդանոցս դարմանուած հիւանդաց վերջնական վիճակը հետեւեալ կերպով կը բաժնուի.

Կատարեալ բժշկութեամբ Հիւանդանոցէն ելածներ.	1021
Մասնաւոր բժշկութեամբ կամ նոյն վիճակի մէջ.	221
Մեռածներ.	202
Տարւոյն վերջին օրը Հիւանդանոց ներկայ գտնուողներ։	98
	1542

Մեռածներու և բժշկուածներու համեմատութիւնը գտնելու համար պէտք է որ ընդհանուր գումարէն տարւոյն վերջին օրը դարմանի տակ ներկայ գտնուող 98 հիւանդը զեղչենք, և 1444 հիւանդի վրայ 202 մեռածները հաշուելով կը գտնենք գրեթէ 14 % մեռած։ Մեռածներու թիւը և համեմատութիւնը փոքր ինչ աւելցած է անցեալ տարւոյ հետ բաղդատելով. որովհետեւ անցեալ տարի 13 % է պակաս էր, իսկ 1879–82 քառամեայ տեղեկագրին մէջ մեռածներու համեմատութիւնը 14 % է աւելի էր։ Անցեալ տարուան վրայ այս տարի մեռածներու համեմատութիւնը 1 % աւելնալը կերպով իւիք թէպէտեւ մտոյի անպատճառ, սակայն չէ՞ նշմար ճշմարտութիւնը ծածկել։ Յայտնի է թէ հիւանդութիւնք կրնան տարի մը միւս տարիէ աւելի մահաբեր ըլլալ, սակայն լաւ քննելով ոչ այնչափ այս պատճառին, որչափ վերջին տարւոյ մէջ երկարատեւ և անբուժելի հիւանդութիւններէ մեռնողներուն և հոգեվարք վիճակի մէջ ընդունուածներուն աւելնալուն կրնամք յանձնել զայն։ Ասոնք յաւելումս։

202 մեռածները հիւանդութեանց տեղագրական տեսակէտով կը բաժնուին

Երկարատեւ հիւանդութիւններէ մեռածներ,	140
Սուր հիւանդութիւններէ մեռածներ,	46
Հոգեվարք վիճակի մէջ եկածներ։	16
	202

Մեռածներուն տարիքն ալ հետեւեալ կերպով կը բաժնուի.

10—20	տարեկան	19
21—30	»	48
31—40	»	27
41—50	»	38
59—60	»	37
61—70	»	21
71—89	»	11
90	»	3
100	»	1
		202

Մեռածներուն տարիքներուն դրայալ պէտք եղած դիտողութիւնը ընելով մեռածներուն հասմամութեան փոքր ինչ աւելնալուն պատճառը կը գտնենք. և քանի որ 1883ին 7է 50 տարեկան 133 մեռած և 51 տարեկանէ վեր 54 մեռած ունեցած ենք, 1884 ին 10էն 50 տարեկան 129 մեռած և 51էն 100 տարեկան 73 մեռած ունեցած ենք, ուսկից կը տեսնուի յաւէտ ծեր և անկեաներ մեռնողներն են՝ որ մեռածներու թիւը աւելցուցած են։ Թող աւելորդ չի տեսնուի մեր այս դիտողութիւնները, որովհետեւ քանի որ անդադար մասը առանց վարանելու խոստովանեցանք՝ պէտք է որ մեզ նը-պաստաւոր մասերն ալ յաւէտ բերենք, այս համեմատութեան աւելնալուն պատճառները Պատ. Ազգայնոց ուշադրութիւնը ներկայելու համար։

Դարձեալ 1444 հիւանդները ի միասին առնելով 33,715 օր հիւանդարան պահած են, որ է մէն մի հիւանդ միջին հաշուով 23 օր հիւանդանոցիս կոմնանէ խնամք, դարման և սնունդ ընդունած է։ Անցեալ տարւոյ շրջանին մէջ ալ միջին հաշուով 23 օր դրած էինք հիւանդաց հիւանդարան մնալուն տեւողութիւնը։ Սոյն տեւողութեան նուազիլը մեծ կարեւորութիւն ունի հիւանդանոցիս մատակարարութեան մասին, և մեք ամէն ջանք ի գործ դրած ենք սոյն նպատակին հասնելու համար, բայց պարագայները աւելին չեն ներած։ Թէպէտ և այս եղած է միշտ մեր աշխատութեանց նպատակը, բայց գիտնալ պէտք է թէ 23 օրուան միջին տեւողութիւնը շատ չէ մեր Ազգ. Հիւանդանոցին համար (*)։

Հիւանդներուն ո՛ր կողմէն եւ ի՞նչ յանձնարարութեամբ հիւանդանոց մտնելը կրնայ կարեւորութիւն ընծայել. անոր համար հետեւեալ ցուցակն ալ աչքի առջեւ դնելը պատչաճ դատեցինք.

Հիւանդանոցիս մէջէն	378
Ինքնիրմէն հիւանդանոց ներկայացած	226
Խաներու սենեկապետաց և Քէֆեհանեներու յանձնարարութեամբ	189
Մեծ Մաքէն	103
Պարիրքբրանի յանձնարարութեամբ	79
Մասնաւորաց յանձնարարութեամբ	65
Գրասենեակի և Պատ. Հոգաբարձութեան որոշմամբ	50
Ղալաթիոյ մաքսէն	8
Առաքնորդ ներէն ուղղակի	5
Մայրաքաղաքիս 28 Թաղական Խորհուրդներու յանձնարարութեամբ.	
Թաղ. Խորհուրդ Ղալաթիոյ	99
» » Բերայ	73
» » Սամաթիա	27
» » Մայ–Նիկեղեցի	26
» » Գարմ–Փաչա	25
» » Խազիւղ	20
» » Գատր–Գիւղ	18
» » Իւսկիւտար	13
» » Փարակէօմրիւք	12
» » Պէշիկթաշ	11
» » Մէջիտիւղ	10
և 17 Թաղ. Խորհրդներէն 1—9	63
Ոտիկանութեան ձեռք	42
	1542

Ոտիկանութեան ձեռքով եկող 42 անձինք հետեւեալ կերպով կը բաժնուին.

Վիրաւորք	24
Հիւանդք	17
Ցիսարք	1
	42

Վերոյիշեալ բաժանումէն չի հետեւիր որ ամբողջ տարւոյս մէջ ոստիկանութեան ձեռքով միայն մէկ ցիսար ընդունուած ըլլայ, այլ աւելի է. այս մէկ ցիսար ուղղակի հիւանդարան ընդունուած ըլլալուն սառ նշանակուած է. իսկ ընդհանրապէս որ և է մէկուցմէ ընդունուած ցիսարները, ցիսարանոց կ'ի՛ղրկեն և անոնց գալուստը ցիսարաց տումարին մէջ կ'արձանագրուի։

Ոտիկանութեան ձեռքէ ընդունուած հիւանդներ անոնք են որ անտէր և յետին աստիճանի խեղճութեան մէջ հասարակաց ճամբուն վրայ, ախոռներէ, խաներու անկիւններէ եւ ժողոված են։

Իսկ վիրաւորներուն գալով, ինչպէս ուրիշ անգամներ դիտել տուած ենք, արբեցութեանց և այլ մեղութեանց պատուղներն են։

Այս մեր փոքր տեսութիւնս չի մնացուցած երկրորդ ալ ցիսարանոցիս պիտի գոհենք, որովհետեւ այդ հիւղն ալ մեր անմիջական խնամոյ յանձնուած է և այդ խեղճերն ալ հիւանդաց մէջ մասը կը կազմեն, և ի՛նչ հիւանդներ։

1884 Յունվար 1ին պատրաստ ցիսարք.

Արք	80	
Կանայք	37	117

1884 տարւոյն մէջ ընդունուածք

	Բժշկելք	Արձակելք	Մեռելք
Արք	9	31	17
Կանայք	4	11	6
	13	42	23

Սմբողին դուռմարը 209

1884 տարւոյն մէջ ելածք.

	Բժշկելք	Արձակելք	Մեռելք
Արք	9	31	17
Կանայք	4	11	6
	13	42	23

78
131

Այս ցուցակէս կը տեսնուի թէ մնացեալ տարւոյն սկիզբը 117 ցիսար կը գտնուէր երկու սեռէ, այս թիւը տարւոյն վերջը 131ի բարձրացած է, որ է ըսել 14 հատ աւելցած, եւ թէ տարւոյս մէջ ցիսարներէ 78 հատ Հիւանդանոցէս ելեր է, 57 այ. և 21 կին, 13 հատը բժշկուած, 42 հատը կամ հասարակ բժշկուած և կամ նոյն վիճակի մէջ և 23 հատ ալ մեռած։ Ազգ. Հիւանդանոցիս այս ճիւղէն ալ 13 հատ բժշկուած ունեցած ենք. այ. թիւը մեծ ծանրակշռութիւն ունի հիւանդութեան տեսակին ծանրութիւնը և հիւանդաց գումարը նկատողութեան առնելով, և փոյլուն արդիւնք մ'է ցուցնելու համար թէ, այս թշուառներն ալ միայն իրը յանցաւոր անդ բանտարկուած չեն, այլ պէտք եղած խնամքն ու դարմանը կ'ընդունին որչափ կը ներեն ցիսարանոցիս դիրքը, չենքը և այլ մէջոցները. որովհետեւ ինչպէս ուրիշ առիթով յայտնած ենք, թէ՛ արանց և թէ՛ կանանց ցիսարանոցս Ազգ. Հիւանդանոցիս հիմնական բարեփոխութեան պէտք ունին, բայց յուսով ենք թէ մօտ ժամանակի մէջ այս պակասն ալ պիտի լրանայ, որովհետեւ Պատ. Հոգաբարձութիւնը մասնաւոր ուշադրութիւն դարձուցած է և այժմ կ'ուսումնասիրէ ցիսարանոցիս չենքը լաւ վիճակի մը վերածելու համար։

Ցիսարներու Հիւանդանոցիս մէջ որչափ ատենէ ի վեր գտնուիլը բաւական հետաքրքրական ըլլալուն հետեւեալ ցուցակը կը ներկայանք.

(*)	Արք	Կանայք	Գումար
1858 էն	1 անձ		1
63 »	1		1
68 »		1 անձ	1
69 »	1		1
70 »	1		1
72 »		1	1
73 »		1	1
74 »	2	1	3
76 »	5		5
77 »	1	1	2
78 »	3		3
79 »	6		6
80 »	3	2	5
81 »	2	5	7
82 »	11	7	18
83 »	18	5	23
84 »	32	20	52
	87	44	131

Ինչպէս այս ցուցակէն կը տեսնուի, ցիմարները հի անդաց հետ հաւասարակշիռ չեն, եւ աւելի մնայուն պատգարեալներ են եւ հետեւաբար աւելի ծախքի կարօտ են։ Օրինակի համար եթէ 1835 ի սկիզբը պատրաստ գտնուող 131 ցիմարներուն որչափ ժամանակ պատս գարուած ու խնամուած ըլլալնին մարդասէր հաշիւի առնումը, կը գտնենք թէ 131 ցիմար մարդասէրպէս 153828 օր հիւանդանոց մնացեր են, որ է ըսել մէն մի ցիմար միջին հաշուով 1174 օր, նակ ինչպէս վերը տեսանք, հիւանդներուն համար մէն մի հիւանդի միջին 23 օր էր։ Պատասխանութեան տեսակէտով մէն մի ցիմար 91 հիւանդի դէմ։

Ա՛ տ կը վերջացնենք մեր այս փոքր վիճակագրական տեսութիւնը, համարձակ ըլլալով թէ 1884ի տարեշրջանը բաւական գոհացուցիչ և արդիւնաւոր ըլլալը հնար եղածին չափ բացատրեցինք, ինչպէս վերն խոստացած էինք։ կը յուսամք թէ յառաջիկայ ն մէջ աւելի բարեփոխում և յառաջադիմութիւն ձեռք բերելու կարող ըլլալք շնորհիւ և ջանիք մեր Պատ. Հոգաբարձութեան և ընդհանուր ազգին ձեռնտուութեամբ, որովհետեւ հիւանդանոցիս մէջ թէ՛ նոր շինութեանց և թէ՛ պիտեղին ընդլայնման պէտքը կ'ի ծագի պատասխանելոյ ամէն մէկ հիւղին հետզհետէ աւելնալուն պատճառաւ։ Սա չափը միայն յիշեմք թէ ակէց իբր չորս ու կէս տարի առաջ երբ պաշտօն ստանձնեցինք, ընդհանուր պատասխանելոյ թիւը 500 է 550 էր, մինչդեռ հիմա 690 է 700ի կը հասնի։ Եւ քանի որ այն ժամանակ 99 է 85 պակաս հիւանդ կ'ունենայինք, այժմ 85 է 120 և 130 պակաս հիւանդ կ'ունենանք, և այս ամէն մինչեւ 139 հիւանդ ունենալնք, նոյնը պէտք է ըսենք ցիմարներու համար։ Արդ յայտնի է թէ պատասխանելիներու թիւը աւելնալով պաշտօնեաներուն թիւն ալ աւելնալուն կարիք կ'զգացուի, մինչդեռ հիմա նոյն տուր պաշտօնեութիւնն է ու, թէպէտեւ օր քան զօր բնաւորեալ, սա այն հոգուով չպի կ'աշխատի իւր պարտականութիւնը անձերի կատարելու համար։ Եւ եթէ մինչեւ ցայժմ յօժարապամով ամէն ոք կ'աշխատի, այն ալ Պատ. Հոգաբարձութեան անձնական արժանեաց և իրաւամբ վայլած համակրութեան ազդեցութիւնն է որ այս ծանր մեքենան շարժել կուտայ։

ՏՕՔԹ. Վ. ՕՐՄԱՆԵԱՆ
Բժշկապետ Ազգ. Ս. Փ. Հիւանդանոցի

22 ապրիլ 1885

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Ասոդէյ Կայսրուհին —Յայտնի է թէ Ռուսերիոյ Կայսրուհին յոյժ և յոյժ կը սիրէ օրսօրուհիւն, ձիարշաւ և նմաւորական զրօսանքներ։

Այդ վերհասկանալի վերջերս զարմացուց անգլիական ժողովուրդը՝ հետաքրքրասիրելով ամենեցուն հետաքրքրութիւն մը՝ որուն ձեռնարկիլ չպիտի ուզէր և ոչ իսկ յոյժ ամենադամ երկրագործ մը։ Յայտնի է թէ Կայսրուհին վերջերս ծովային ուղեւորութիւն մ'ըրաւ Անգլիոյ ծովեզերքն, զրօսանաւի մը մէջ, զոր Նորա տրամադրութեան ներքեւ դրած էր Լորտ Ամֆրէտ Բաճէթ։

Արդ Ն. Վեհափառութիւնը Տիլ ի-ման, փոքր նաւահանգիստ Մանշի մը-բայ և «ոտից թմբութիւնը փարատելու համար» սպասաւորի մը հետ հեծիսան Տուվր գնաց—հեռաւորութիւն 12 ½ հազարամեթր։

Ի Տուվր, Կայսրուհին նախաճաշեց, ապա երկաթուղիով Ֆոլքսթոն գնաց։

Այս վերջին քաղաքը հասնելով, քիչ մը յոգնած զգաց ինքզինքն երկաթուղւոյ ուղեւորութենէն, և հանգչելու համար, հետիոտն վերադարձաւ Տուվր—հեռաւորութիւն 16 ½ հազարամեթր։

Այսպէս Ֆրանս-Եղէֆի կայսեր քաջարի տուսինը մէկ օրուան մէջ 30 հազարամեթր տեղ քաջած էր, այսինքն ֆրանսական 7 մղոնէ քիչ մ'աւելի։ Իւր դժբաղդ սպասաւորը չափազանց յոգնած էր։

Վարդեվորդի Խաբէթ, մը.—Մոնտաբոյի խաղարանաց Վարչութիւնը վերջերս զոհ եղաւ խաբեբայութեան մը, որոյ հեղինակը քանի մը հարիւր սու կորսընցուցած էր։

Խաղարանաց Վարչութիւնը, հասարակութեան և մասնաւոր յանդիմանութեանց տեղի չտալու համար, ոսկի դրամներ կը դնէ անձնասպանաց դիրքանը. այս կերպիւ երբէք չէ կարելի ըսել թէ իւր կատարեալ անանկութեան պատճառաւ է որ խաղացողը վերջ տուած է իւր կենաց։

Վերոյիշեալ խաբերայն իմանալով Վարչութեան այդ սովորական կատարկերգութիւնը, խաղատան սրահէն դուրս ելաւ՝ խոր յուսահատութեան մէջ բոլոր նշանները տալով, և անտառին ճանապարհ բռնեց։ Իսկոյն Վարչութեան պաշտօնեայ մը, միմիայն այդ գործին յատկացեալ, կեդրոնական դրամարկղէն առաւ հարկ եղած ոսկիներն և շտապաւ հետեւեցաւ նմա։ Տեսաւ զայն որ դրպանէն բէվոլվէր մը հանեց, պարպեց զայն սրտին ուղղութեամբ և երեսին վրայ գետին գլորեցաւ։

Գործակատարն առանց աւելի մօտէն դիտելու, կայծակի արագութեամբ ոսկիները սահեցուց սպանելոյն գրպանը և շուտափոյթ հեռացաւ անձնասպանութեան վայրէն։ Հազիւ անհետացած էր, երբ կարծեցեալ անձնասպանն՝ որ օդին մէջ պարպած էր իւր հրազէնն՝ ոտք ելաւ և շուտով գընաց դէպի կայարանը։ Մեծ եղաւ Վարչութեան մարդոց զարմացումն որք վազած եկած էին հրազէնի ձայնն առնելով, երբ ո՛չ անձնասպանն, ո՛չ ալ արեան հետք գտան այն տեղ՝ ուր գործակատարը ճշդիւ ցոյց տուած էր։

Այլն այլ խաղարկութիւններէ յետոյ իմացան թէ վարպետորդի խաղացողը Նիսի կառախումբը նստած էր, և Վարչութեան պաշտօնեայ մը՝ որ անմիջապէս այդ քաղաքը ղրկուեցաւ՝ գտաւ զայն ճաշարանի մը մէջ, սեղանի մ'առջեւ նստած, ուր փառաւորապէս կը ճաշէր... Վարչութեան ծախքով։

Հերոմէ Լորդեր. — Աֆղանստանի մայրաքաղաքն՝ որ վրայ յառած են այժմ իրենց աչքերն Ռուսք և Անգլիացիք, նշանաւոր է իւր կանանց գեղեցկութեամբ։

Թիւրքմէնաց պետերը կը նկատեն զՀերաթի իբր ճշմարիտ հրապարակ գեղանի աղախնոց, Կեդրոնական Ասիոյ միակ շուկան, ուր կը գտնուի գեղեցկութեանց բազմազան հաւաքածոյ մը։

Հերաթի նահանգին մանկամարդ ազգիկները կը կոչուին «Միսէննաթ–Հերաթ», Հերաթի վարդերն։ Այդ ծաղիկներէն փունջ մը կազմելու համար սակայն, կարենալու է գինը վճարել։

Հետեւաբար Հնդկաստանի այդ բանալին, արքայութեան ալ բանալին է, և այսպէս կը բացատրուի աֆղանեան սա հին առածը. «Ինչամին գիւրաւ կրնայ մտնել Հերաթ, բայց դժուարաւ կրնայ դուրս ելնել անտի»։

Մ–ԿԷ ԿՐԾՈՒԱԾ ՀԵՐՔԷՐԼԷ.—Ի Ֆրանսա, Շարլն և Մասնաքաղաքներն իրար կապող սատրերկրեայ հեռագրաթելը քանի մ'օր չրանեցաւ վերջերս, և աւասիկ պատճառը։

Մասնի գլխաւոր ընդունարանին նը-կուղէն անցնող թելը մեծապէս կարգելուր մնակ մը՝ իւր բնակարանը մրտնելու համար։ Ուստի փոքրիկ անասունն սկսաւ կրծել զայն։ Սակայն հաղիւ կրցած էր թելերէն մին խզել, և այդ ալ ճշդիւ այն թելն էր որ հաղորդակցութեան կը դնէր զՄասն և ըզՇարլն։

ԱԶԴ

Ազգային վարժարանի մը համար միջոցեայ օգնական դասատուի մը պէտք կայ։ Ուղղը դիմել Լրագրոյս Խմբագրատունը։

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
307 միլիոն ֆրանք

ԼԱՆԻՒԵՈՐՔ

Յղահովագրեալ գիւղն տէր են երաշխաւորեալ դրամագլուխն և ընկերութեան զաղոր չահերը։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՏՆՕՐԷՆ
Ա. Հ. ՍԲԼԷՑՅ
ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ԿԱԼԱԹԱ, ՀԱԼԱՍՃԵԱՆ ԽԱՆ

ԷՎԳՈՒՅԻ ՀԻՄԱՑՈՒՆ

Եվգոյիը Հիմայուն վարիտաթը ուսումնասիրէ իտարէսի Մահիւաթ շիպէ-ինտէ ալ հէր կիւն միազայէտէլրի ինրա օլունմադտա օլան ամիւզայէտը մահվիւլաթն մուտայէն օլան 4 հաֆթա միւտաթը իլանդատան իւշիւնճիւ հաֆթասը օլան իլպու 1301 սէնէսի նիսանդոնն 22ինճի թազար իրթէսի կիւնիւնդէն իթիբարէն պիր հաֆթա զարֆը տա թալիպ օլանլարդն գէյսէթի մուխամմէնէ-սինին էօրիւնէ միւսայի թէէմին ագչէսի իլէ պէրպէր իտարէի մէգիւրէնէ միւրա-ճաաթ իթմէէրի լազըմ կէլիպ, պէտէլը մուտաճէէլէյէ մահսուսէն սուրէթի վէ սէրկի գազոլ օրունայաճաղը ճինճի տէֆա օլա-րագ իլան օլունուր։

· · 7 · · 33,334 (1)—Գալաթատա ճամի ճէտիտա մահալլէսինտէ Զէնճիրլի խան սօգաղընտա սէր քիլարի Մէհմէտ աղա վագ-ֆընտան թէրպիէն 91 մէթրո արատտա ֆէվզինտէ 2 օտայը միւշթէմիլ վէ չէհրի 600 ղրշ. քիրալը քեարիր պիր պալ մաղազընդն սիւլիւս հ-սէսի։

· · 3 · · 3000 · — Լալէլի գուրպինտէ Մօլլա Ֆիւսթէլ ճամի չէրֆի սօգաղընտա Մուտաֆա էֆֆ. վագֆընտան թէրպիէն 61 մէթրո արատտա ֆէվզինտէ 4 օտա վէ 1 սուֆա վէ պիր գուլու վէ 114 մէթրո պաղչէյի միւշթէմիլ ալաչալ պիր պալ մէնդիլին նըմֆը հինսէսի։

· · 9 · · 46,668 · — Գալաթատա ճամիի ճէտիտա մահալլէսինտէ Զէնճիրլի խան սօգաղընտա Թաֆալ Ալի աղա վագֆընտան թէրպիէն 100 մէթրո արատտա ֆէվզինտէ 2 օտայը միւշթէմիլ չէհրի 1000 ղրշ. քիրալը քեարիր պիր պալ թաղագը մաղազասընդն սիւլիւս հիսսէսի։

· · 9 · · 6000 · —Թօբխանէտէ Իլեաս չէլէպի մահալլէսինտէ Ագաբ սու եօղուշընտա Իլեաս չէլէպի մէսճիտը չէրֆի վագֆընտան թէրպիէն 53 մէթրո արատտա մէպնի 3 օտա վէ 1 սուֆայը միւշթէմիլ վէ չէհրի 30 ղրշ. քիրալը ալաչալ պիր պալ մէնդիլ։

· · 23 · · 4000 · — Զարչուի քէսիրտէ Քէպէէի խանը տէրանինտէ իւսի գոթատա Բիւսթէմ բաչա վագֆընտան թէրպիէն 20 մէթրո արատտա չէհրի 30 ղրշ. քիրալը քեարիր պիր պալ օտա։

Զիյրտէ մուհարէբ մահիւլաթն չէնտէֆա կալդիրա իլէ լլանը վէ միւնասիբի մարիֆէթիլէ տախի միւզայէտէի ալէնիյէտի իֆրա օլունուրը հարտէ պիր կէօնա թալիպ զուհուր իթմէտիկինտէն, Թէքբար իլանը ուսմուրը զարուրիյէտէն կէօրիւնէրէք, թալիպ օլանլարդն պալեատէքի չէրտէ սուհարրէր էյտատտէ իտարէի մէգիւրէնէ միւրաճաաթ վթմէէրի լազըմ կէլէճէկի թէքբար իլան օլունուր։

· · 7 · · 32,500 · — Սուլթան Ա.հմէտ գուրպինտէ Իւշլէր մահալլէսինտէ Թէրզի խան սօգաղընտա նէֆսի Հարէմէյէն վագֆընտան թէրպիէն 306 մէթրո արատտա 14 օտա վէ 3 սուֆա վէ 1 գուլու վէ 457 մէթրո պաղչէյի վէ պիր հավուզ վէ պէր ախբը միւշթէմիլ չէհրի 600 ղրշ. քիրալը պիր պալ գօնաղդն բուլ հիսսէսի։

· · 40 վէ 42 · · 4,300 · —Դարա-Կէօմրիւտէ Միհէթէսկլ Խբզնտէր մահալլէսինտէ Գոպալ գուլագ սօգաղընտա Ղազի Սիւլէյման փաշա վագֆընտան թէրպիէն 9 մէթրո արատտա ֆէվզինտէ 4 օտա վէ 2 սուֆա վէ 1 գուլու վէ 114 մէթրո պաղչէյի միւշթէմիլ ալաչալ պիր պալ մէնդիլին 3 բուլ հիսսէսի։

· · 5 վէ 7 · · 8860 · — Տէմիր գարուտա Տայլ խանդուն մահալլէսինտէ Տէմիր գարու օրթա ճամտէսինտէ Պալտա Մահմուտ էֆֆ. վագֆընտան թէրպիէն 152 մէթրո արատտա 5 օտա վէ 2 սուֆա վէ պիր գուլու 38 մէթրո պաղչէյի վէ թահրընտա 50 ղրշ. քիրալը պիր պալ պաղգալ տիքքեանընը միւշթէմիլ պիր պալ մէնդիլին 32 հիսսէսէն 9 պուչուգ հիսսէսի։

· · 20 · · 2500 · — Գարա կէօմրիւքտէ Ա.թիգ Ա.ի բաչա մահալլէսինտէ Փիրիզ սօգաղընտա թէրպիէն 91 մէթրո արատտա 3 օտա վէ պիր սուֆա վէ պիր գուլու վէ 58 մէթրո միւշթէմիլ վէ չէհրի 130 ղրշ. քիրալը ալաչալ պիր պալ մէնդիլին 3 բուլ հիսսէսի։

· · 2 · · 2000 · —Գասրմ բաչատա Գուլլագ սրվ Ա.հմէտ Զէլէպի մահալլէսինտէ Հաֆթանը սօգաղընտա Թավիլ Բիյալի բաչա վագֆընտան թէրպիէն 114 մէթրո պիր դը-թա մէնդիլ արատտը։

· · 24 վէ 26 · · 4000 · — Գասրմ բաչատա Ճամիի քէպիր մահալլէսինտէ Զիֆիֆիէր սօգաղընտա թէրպիէն 124 մէթրո արատտա ֆէվզինտէ 2 օտայը միւշթէմիլ պիր պալ մաղազա վէ օտալարդն 3 հիսսէսէն պիր հիսսէսի։

· · 28 վէ 29 · · 10000 · — Միւէյյատնիյէտէ Հաճա Ղայյասէտտին մահալլէս, նտէ Հանիմ սօգաղընտա պէրդէր Ալի վագֆընտան թէրպիէն 114 մէթրո արատտա 7 օտա վէ իթի սուֆա վէ պիր գուլու վէ 256 մէթրո պաղչէյի միւշթէմիլ ալաչալ պիր պալ մէնդիլին միւիւս հիսսէսի մահվիլսէն վէ ուրիէր սիւիւս հ-սէսի տախի հիսսի մահվիլսէն իլէ պէրպէր ֆիրուզէթ օլունաճաղը։

· · 19 վէ 23 · · 3750 · — Գասրմ բաչատա Ճամիի էչտիր մահալլէսինտէ Զիվ-ճիլէր ճամտէսինտէ Հարէմէյն կէսրիքտ թընտան թէրպիէն 191 մէթրո արատտա ֆէվզինտէ 3 օտայը միւշթէմիլ վէ ուշէյի 2800 ղրշ. քիրալը քեարիր մուգատտա պիր պալ վէ էնէյվմ 2 պալ քէօրիրճիս մաղազասը կէսրիրինին 8 հիսսէսէն պիր հիսսէսի։

· · 25,27,29 · · 3000 · — Գալաթատա Կարդը մահալլէսինտէ Տիւէլէ սօգաղընտա Միւէյյիտզատէ ավարբդը վագֆընտան թէրպիէն 121 մէթրո արատտա 4 օտա վէ պիր սուֆա վէ պիր գուլու վէ 165 մէթրո պաղչէ վէ պիր սարնընը միւշթէմիլ չէհրի 160 ղրշ. քիրալը ալաչալ պիր պալ մէնդիլինսիրաս հիսսէսի. տախի սիւլան հիսսէսի տախի հիսսէի մահվիլէ իլէ պէրպէր ֆիրուզէթ օլունաճաղը։

· · 23 · 2300 · — Ուզուն չարշընտա Սաման վիրանը սանի մահալլէսինտէ Ֆիլիտ խանը սէրտունինտէ ալթ գաթատա Բիրի Մէհմէտ բաչա վագֆընտան թէրպիէն 38 մէթրո արատտա ֆէվզինտէ պիր օտայը միւշթէմիլ չէհրի 40 ղրշ. քիրալը քեարիր պիր պալ օտանդն նըմֆի հիսսէսի։

· · 3 վէ 10 · · 200625 · — Թօբխանէտէ սէֆիէր Քէթխիւտա մահալլէսինտէ էօրթիւ սէթը սօգաղընտա էլհաճ Մուսթաֆա աղա վագֆընտան թէրպիէն 223 մէթրո արատտա մէպնի 9 օտա 2 սուֆա վէ պիր գուլու վէ 152 մէթրո պաղչէյի միւշթէմիլ վէ չէհրի 145 ղրշ. քիրալը պիր պալ մէնդիլին պիր գըթա թէմէսսիլի մուայէն մահալիին 3 օլարագ 6 հիսսէսդլ տիկէր թէ-մէսսիլի օրան մուայէն մահալիին քէզալիք 8 հիսսէսէն 6 հիսսէսի։

· · 49 · · 7500 · — Գալամ գաբուտա Ֆիւրը Ֆիպաչը Միւէյյան աղա մահալլէսին-տէ Գալամ գաբուչ ճամտէսինտէ Հարէմէյն կէսրիքտ թընտան թէրպիէն 134 մէթրո արատտա ֆէվզինտէ 2 օտայը միւշթէմիլ չէհրի 500 ղրշ. քիրալը սուգատտէմա հէլ-վանը վէ էլեէմ քէսիրճիս վէ հէլվանը տիքքեանդրը կէսրիկինին 8 հիսսէէն պիր հիսսէսի։

· · 3 · · 7000 · — Զարչուի քէսիրտէ Գօլթուգ սօգաղընտա Հարէմէյն կիտիբ-քեանթընտան թէրպիէն 4 մէթրո արատտա ֆէվզինտէ 50 ղրշ. քիրալը քեարիր պիր պալ բաչանը տիքքեանը։

· · 17 վէ 5 · · 6000 · — Գասրը գարիյէսինտէ Օսման աղա մահալլէսինտէ Հաբրը-ճընդրաճտէ սօգաղընտա Սիւլէյման Սէլիմ խանը գամտի վագֆընտան թէրպիէն 121 6 մէթրո պիր գըթա պաչ չէհնին նամի հիսսէսի։

· · 38 · · 4000 · — Պէպէք դամէյնտէ Փիւլիք Պէպէք ճամտէսինտէ Ճէնէ էֆ-ֆէնտիս Սուլթան Ա.հմէտ աղա Սաֆիս վագ-ֆընտան թէրպիէն 6 3 մէթրո արատտա պիր գուլուգը միւշթէմիլ պիր գրթա պաղչէ մա-տալի։

· · 11 · · 7500 · — Սուլթան Պէյազիտ գարբիյինտէ Էմին պէյ մահալլէսինտէ Հա-սան բաչա գարագոյամտէսի ճամտէսինտէ 11 նուսմրո իլէ մարագամ էֆֆանի. Էշ տիքքեանթընտան կէսրիկի վէ չարրընդր Հիւ-սէյին չէլեպի վագֆընտան միւքի օսմաղ իւրդ թէրպիէն 121 մէթրո արատտա էյ-նէվէր պաչագա պիր պալ գէպգէպանը տիրք քեանը արատտընդն միւէք մա կէսրը բուլ հիսսէսի։

· · 40 վէ 42 · · 17500 · — Գասրմ գարբ-թրիճինտէ Ֆիւրբրի պաղր մահալլէսինտէ Գասրմ գաբուչ ճամտէսինտէ Հարէմէյն կէ-տիքեանթընտան թէրպիէն 76 մէթրո ար-ատտա էշերի 250 ղրշ. քիրալը քեարիր մա-գամտէսնա պիր էյնէվմ գանէվի վէ պագդադ տիքքեանդարընդն նըմֆի հիսսէսի։

(1) Ճիւդէլէրին պաչարընտա իլգ հիպա տա պուլունան բաղդատիրդ մաշիլանան նիւէրօլարընը, վէ իբրնճի հիպատոպ-լէր դրյմէի մուխամմէնէլէրինի պիտիրէքտէ տիրէր։

ԻԼԱՆ

ԹԱՋԻՆԵԻ ԹԱՍ ԱՃԻ ՇԱՀԱՆԷ

Մարաշ վէ Զէյթունտա պուլունան վէ պուլունաբրըյաճադ օրան ասաքիրի Շահանէ իլիան գին իլ եիւզ պիր սէ-նէսի հաղիրանընտան իմիթպարէն պիր սէնէ միւտտէթէլէ գօնթրաթ օյա բարթի օլունճադ. օրան էրզագտան գէյէյի ճէտիալէրի իմիթպարի իլէ գէյուն է-ինին եիւզ պիր սէօրմ, քէչի էթի-նին տօգտան եէտի պէշ, բուղէնը ստ-տէնին իլ եիւզ եէթմիշ սէօրմ, տէօրմ, սօղանդն օն պէշ, ալթը, դէլթին իքի եիւզ սէքսէն, սէքրիզ, ասպէնդն եիւզ սէքսէն եէսէ, պէշ, հաթապդն իլ, պիր, սամանքն տէօրմ, ալթը. չէթ-րին իքի եիւզ իբի, սէքրը գուրու իւ-զիմիւն եէթմիշ տէօրմ, պիր, քէօ-մրիւն եիրմի իբի, ալթը, թիուզդն օ-թուզ եէտի, տէօրմ, մօմրն իքի եիւզ սէքսէն, սէքիզ, կաղդն եէթմիշ սէքիզ փարայա թալիպի էօհտէսինտէ օրուպ, չէհրը մէգիւրդն իսպիտառնտա գա-բարը գամիի վերկէտէն յինտէն, իթա-յա թալիպ օլանլարդն լէպ զիմամը ու-մումիէ տարէսինէ կէլմէէրի իլան օ-լունուր։

Ֆի 23 Նիսան 1031

1—3

ԻԼԱՆ

ԹԱՋԻՆԵԻ ԹԱՍ ԱՃԻ ՇԱՀԱՆԷ

Երզդ անպարբ իչիւն ալթնաճապ եաղ սէպզէսինին միւնագատասընա չէհ-րի տալի բուտինին եիկիրմի տէօրտին-ճի չարչէնպիհ կիւնիւ իճրա իտիլէճէ-յինտէն իսթէք իտէնէրին եէվմի մէգ-միրտէ Թոպիհէի Խատայի Շահանէյ-կէվմէէրի իլան օլունուր։

20 Նիսան 1301

3 3

ԱՆՏԼՊԻՆ. ԷԼԷՏՈՒԷ ՍԷԶԼԻՕՅ

Իմմիյազը պա Իրատէի Էնիյէ Պան տըրմա պէկէտիրէսինէ իհսան պարտու-ան Պանարբա մա լիսան ըսիմիզ սէ տ-ու իսկէէսինին պիր միւէթահնիտա մա-ռիֆէթի իլէ ինչա օլունմադ իւղրէ մի-նեդասայա գօնտրտուդտան, թա-լիպ օլանլարդն թարիխի իլանէն պիլ իմիթպարդ Դիսանը բումի պայէ ինէ գա-տարդ տարիխի մէգիւրէսէյէ միւրաճա-ամիլարը իլան օլունուր։

30 մարտ 1301

ՍԷՑՏԷԼ ԵՒ ՆԱՒՄԱՆ

ՏՐԷԶՏԱ. [ՍԱՔՍՈՆԻԱ]

Եւրոպայոյ մէջ կա-րի մեքենայ վենող ամենամեծ գործա-բանն։

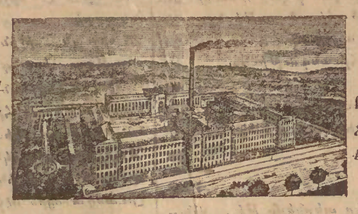

Գործարանատեղիք «Օրիգինալ Սաքսոնիա Բրէֆ» կոչուած հրա-շակաւոր ձեռքի մե-քենային։

ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ, ՆՈՐ ԴՐՈՒԹԻՒՆ

Ընտանեաց համար ձեռքով և ոտքով բա-հող մեքենայք։

ՆԱՒՄԱՆ մեքենայն B

Մոտոթներու և գերձակներու համար մեքենայք։

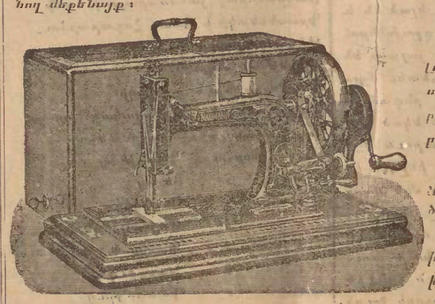

Այս մեքենայն իւր թևին տակ լայնիկէ տեղ մ'ունի, ինչպէս նաև ամէն տեսակ կարկատ. համար նը-բանար գործիքներ, և չատ դիւ-րութեամբ գործ։

ՕԳԱԿ

փինելու համար մասնաւոր գործ-ածք մը։

Այդ մեքենային համար աշ-խատիլ ամէն կողմ արտօնուա-թիւն առնուած է։

Մեծագոյն —Ամբողջ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒԹԻՒՆԸ չտեսած կարի մեքենայ մի՛ գնեք։

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՆՇԱՆՆ

ORIGINAL SAXONIA REGIA SEIDEL & NAUMANN, DRESDEN

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻԹԻՒՆԸ ԶՐԻ ԿՈՒՍՈՒՅՈՒԻ

Ընտանեաց համար օրական գործածք 75
Գերձակաց » » » » 125
Թուքով և Գուլիարիոյ համար գործակալ և մեքենաշինարան
ԷՄ. Ժ. ՄԷՅՅԱՆՑԻՆ
Կ. Պոլիս, Հաճօրուք խան, թիւ 17

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՆՇԱՆՆ

SEIDEL & NAUMANN, DRESDEN

Ամէն տեսակէն 1500 մեքենայ միշտ պատրաստ կը գտնուին։

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ ԵԿԱՄ ԵՒ ՕԺՏԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Ի ՎԻԵՆՆԱ

Գործողութիւնը 1884 Դեկտեմբեր ամսուն

Այս ամսուն մէջ ստացուած և ստորագրուած են 879 նոր մուրհակներ (ոլիս) որք կը կազմեն 5 120.387·50 Ֆրանգ ապահովագրեալ դրամագլուխ։

Բաժինները գանձուին 806.315 »
Վճարուին մահուանց առթիւ 110.807 »

Ամփոփումն 1884 տարւոյ գործողութեանց

Ընկերութիւնն ստորագրած է 7.940 մուրհակներ որք ի միասին կը կազմեն 43,545,782·50 Ֆրանգ ապահովագրեալ դրամագլուխ։

Բաժնոց գանձուածք 8,755.257·50 Ֆրանգի բարձրացած են
Վճարուածք մահուան առթիւ 1 667.077·50 Ֆրանգ։
Իւր հիմնարկութենէն ի վեր, ընկերութիւնը վճարած է

Մահուանց առթիւ 32,237.662·50 Ֆր.
Օժտանոց առթիւ (1871-1884) 67,511.262·50 »
Հատուցումներ 99,808.925 Ֆրանգ

Թարգմանեց հարազատ ընդհանուր Ներկայացուցիչ
ՄՈՐԻՍ ՊԼԷՐՋԻ

Գրասենեակ Գալաթիա, Վօյվոտա փողոց, Թիւ 26 գերմանական թղթատարի վրայ։

Ֆրանսայի և օտար երկիրներու ամէն հոտավառաց և վարսայարդարաց դէմ։

La VELOUTINE

Poudre de Riz spéciale
PRÉPARÉE AU BISMUTH
Par CH^es FAY, Parfumeur
PARIS — 9, Rue de la Paix, 9 — PARIS

Ա. Յ. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԵՐԱՇԽԵՑԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ

Գալաթա, Թիւնէլի քով, Թիւ 28

Վաճառատանս մէջ կը գտնուին Գաղ-ղիոյ և Գերմանիոյ հռչակաւոր գործ-ածանց ընտրելագոյն Դիւրանէներ ան-մրցելի ոճով և ամէն տեսակի երաժշտական գործիքներ, նաեւ խոպի ու սիկաթի ծխոտ թղթեր և տարօրի յատկացեալ լուցկի, որոց մասին եւս կը խոստանայ գովացնել իւր յոյժ-խարդներն։

Վաճառատուն պատրաստ է նաեւ վերոյ նշանակեալ տարբանց վրայ յանձ-նարարս թիւնիներ ընդարձակ և արագ գործադրել կարի գովաշունչ պայման-ներով։ 34—40

ԱԶԳ

ՈՏԻՑ ԿՈՇՏԵՐԸ

ՀԻՄՆՈՎ ԻՆ Ի ԱՌԱՆՑ ՅԱՒԻ

ԿԸ ԲՈՒԺԻՆ

Ցաւուն դեղն մը, պատրաստեալ

Ի Ս. ԲԱՆԹՈՐԻՏԷՆ

Գ. ՂԱԳՈՐԾ

Իւրաքանչիւր արուեստի դիմեն է

5 ՊՐՈՒՇ

Կը գտնուի Մ. Քասթորիտէսի քով, Ղալաթիա, Քարաքէօյի կամուրջին մօտ, Թիւ 5

25 000 ՖՐԱՆՔԻ ՎԱՐԱՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆ

Դարմանի միջոցին, որը Մ. Բոսիի է բացինք երկու անձանց դէմ ոգի. Մարէյ մէջ ցոյ, զրպար իչ ու շարախօսո՝ պան պրոյցներ տարածած էին մեր գործիքին պատրաստութեան վրայ, 25,000 Ֆրանքի գումար մը խոստացանք այն անձին որ հաստատ թէ մեր գործիքին պատրաստութեան մէջ մաքրէ և հնչէլ զատ ուրիշ բան չը մտնէ։

Այդ բա չհաստատուեցաւ, և դրպարտիչը բանտարկութեան և տուգանքի դատապարտուեցան Մարսիլիոյ դատարանաց կողմէ։

Թղթակի մէջ այժմ զրպարտիչ գրոյցներ տարածուած լինելով վերոյին, հրապարակ կու կրկնենք թէ 25,000 Ֆրանք պատ-վարելք այն ամէն անձի որ կարենայ հաստատել թէ օտար նիւթեր կը մտնեն մեր գործիքին պատրաստութեան մէջ։

Վաճառատուն ԿԻՐԻՊԻԵՐ և ԸՆԿ.
Սմիրնայ (Ալգաս)

Ամէն ընդէր գործիքներ, ասոնք է կարգաւորեալ ՍԱՐՋԱՊՈՒՐԿԻ ԳԱՐԻՆՋՐՈՒՏԻՆՆԵՐ, Ռեալ ոճ գործ, Ասանիոյ գիներ։

Marque de Fabrique

"ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԷՐՆ"

ՎԱՐԱՁԱՏՐԵԱԼ ՇՐԱԳՐԱՄՈՎ.

Ամսթէրտամի 1883ի աշխարհամանդէսին մէջ

Ոչնչ պարունակելով ջրոյ մէջ կատարվելապես լուծելի խածդանը (դաթրան)

ՄԻԱԿ ՃՇՄԱՐԻՏ ՄՈՒԶՆ

Այս բաղադրութիւն ունի խածդանի ԲՈԼՈՐ ԲՈՒԺԻՉ յատկութիւնները, մինչ դեռ խածդանի ՌԻԻՍ պատրաստութիւնք միայն անոր համն և հոտն ունին։ «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԷՐՆ»ի մէկ չափն կը պարունակէ քաքսիւլի մը բուժիչ սկզբունքները։ Բայց կարելի է օրը 20 չափ «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԷՐՆ» առնուլ առանց դնալ ցնաուելու, մինչդեռ խածդանի քսան քաքսիւլ ադեաց վատնդաւոր բորբոքում առաջ կը բերեն։

ԽԵՑԾՂԱՆՆԻ ԻՒՍ ԹԻԲԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՆ ԱՆՀՈՒՆԱԳԼՍ ԱՒԵԼԻ ԱԶԳՈՒՆ ԵՒ ԵՐԵՒԵՑՈՒՑԻԿ ԱԶԱՆ, «ԿՈՒՏՐՈՆ ՎԷՐՆ»ի հեղուկը չիրով կը ծախուի 1 50 Ֆրանքի 20 լիտր խածդանի ջրի համար։ Իսկ 0·10 պատրաստուած շաքարանուշէն 100 հատ պարունակող չիրը 2·50 Ֆրանքի կը ծախուի։

Ընդ հանուր մեքենանոցապետ
Ժ. ԱԼԻԵՐԱՆՏԻ
Դեղարան Տէլլա-Սուտա
169—Մեծ Փողոց Բերայի—169
Կ. Պոլիս

ԳԻԻՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՊ

Ոչ ամբոյ տարի մ'ասիրեալ կը բերէ Լիվերբուլ և Մէլբուրնայ մէջ։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Օրանիա	7,000	Թարթա	3,000
Ադրան	3,000	Մորքաբ	2,500
Ավէրբօ	3,000	Նանթ	2,500
Գոդնիա	4,600	Բարմիրա	5,000
Պարկեք	2,500	Բարմիրա	3,000
Գրիմիզ	4,200	Սերվիա	7,800
Սեֆարնիա	5,000	Միդիա	4,600
Գաղալանիա	4,700	Սարգեսա	3,000
Շերպուրգ	2,000	Սամարիա	3,000
Էմբրասա	2,500	Սիամ	3,000
Կարլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Գեսար	2,500	Թրինիտաս	2,500
Մարաթոն	3,000		

Թրինիտաս չոգենաւը նաւապետ Ճոնէս, Լիվերբուլէն ասա հասաւ. ընդ հանուր վաճառքով եւ ի մասոյ վերադարձ Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի Զմիւռնիոյ ճամբով։

Ստորագրեալն արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Գանատայի ուրիշ և ուրիշ նաւահանգստի համար։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՒԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Գիւշիւք Հաղրի
փաստ խան Ղալաթիա

ՖՐԷՏ ԼԻՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՊ

Ոչ կանոնաւորապես կը բերէ Լիվերբուլ և Մելբուրնայ մէջ։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալբերիան	2500	Ֆամենան	3700
Ադրասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անտարզեան	2500	Ֆլավեան	3700
Ամենեան	2500	Իպէրիան	3500
Արապիան	3700	Լյնբրիան	3500
Պալմորիան	6000	Լադրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լէսպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
Սարբենեան	2000	Լիսպոն	800
Տուրոյ	700	Օրթիգ	700
Էնթրէյզն	3700	Բերբիան	3800
Ֆապիան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆալերմիան	3700	Վիրմինեան	6800

Լիվերբուլ չոգենաւը նաւապետ Պոլ ամսոյ Լիվերբուլէն ասա հասաւ եւ ի մասոյ Զմիւռնիոյ ճամբով նոյն նաւահանգիստը պիտի ուղեւորի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կը ընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐԴ ԼԻՆՏՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի Միւհիմ խան, Ղալաթիա։

Նաւատեղիք, Պարտնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվերբուլ

Գործակալներնէ

Կ. Պոլիս, Լոռուարտ Լաֆոնդէն.
Ճիսարլը ար, Գ. Ֆ. Ֆարվիր Եղբարք
Անէքսանդրիա, Կ. Լ. Վանման և ընկ.
Մարսիլիա, Ա. Քասիիրիր.
Ներա, Ա. Մ. Մարքօպօրատզ.
Զմիւռնիա, Գ. Ուիդալ և ընկ.

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ և Մելբուրնայ մէջ բանուղներուն

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Քանոբուս	4200	Օսարիս	3000
Ֆերոս	4000	Նեբթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սեսոսթրիս	3250	Ագամեմնոն	1700
Թիպս	3250	Լոփիս	800
Մակասար	3250	Օլինաս	800
Մարիսթիս	3250	Սեսիլ	700

Օսարիս չոգենաւը, նաւապետ Բօլ, Սամսունէն վերադարձաւ և ամսոյս 25ին չաբաթ օրը ուղղակի Լիվերբուլ պիտի երթայ։

Մաքսաս չոգենաւը, նաւապետ Թօմաս, ամսոյս 27ին Լիվերբուլէն ասա կոպասուի ընդհանուր վաճառքով։

Վերոյիշեալ չոգենաւք չքեղասպէս յարդարուած են ճանապարհորդներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹՈՒ և ԸՆԿ.
Մէյտանլըգ փողոց, Պոլիս
Նօրէնութիւն, Լիվերբուլ
ՃԷՑՄԷ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէյմս Սթրիդ, Լիվերբուլ

ԲԱԲԱՅԱՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ, Մէլբուրնայ և Օսարոյ մէջ բանուղներուն

ՇՈԳԵՆԱՒԻՊ

Անուանք	Թոնոյ	Նաւատեղիք
Այա Սոֆիա	3,000	Պէյրութ
Աստրատ	2,500	Ռոտերդամ
Աստրատիա	2,500	Քրուխլանդ
Լաբրատիա	2,500	Ուիլիամ
Մասեստոնիա	2,500	Մարշ
Բուսիլիա	2,800	Թոմբրոնիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար։

Ամէն դիւրութիւն և հանդստութիւն կը տրուին ուղեւորաց։

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ, ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

ԵՐԹԵՎԵԿԱՒԹԻՒՆ

Ա.ՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԻՊ

Ընդ Դէլ Հէնդիլ, Կ. Պոլսոյ և Օսարոյ

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՈՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ապպանս	2,000	Լէբանոն	4,500
Անթէր	3,000	Թարնկոր	4,300
Արկա	1,300	Թարսիսի	2,500
Պասսանս	3,500	Միլս	2,000
Գլասգոյ	2,200	Նէրբ	2,000
Գլաւկա	2,000	Օթելլո	5,000
Գէլրա	2,600	Օրլանտս	3,000
Գարիբալտ	2,300	Օրանդա	4,500
Գամէս	2,400	Սդգ	2,000
Դարդ	2,000	Բարիֆիք	1,200
Գոսմ	2,700	Բարէմ	3,200
Տիսս	2,500	Բաղդեր	1,700
Տօմինս	1,800	Քիզ	2,800
Էրրաքս	2,600	Իմիլթ	1,400
Տրադ	2,600	Իմնարտ	3,200
Թալ քօն	800	Ոլլս	3,000
Թիսս	1,700	Ռամանս	3,500
Թիլամինկս	1,600	Ռամէս	3,500
Կարիէ	5,500	Պալերմս	4,000
Կիրանս	2,200	Սարֆ	2,000
Կոզզ	1,800	Սիլլիկս	2,000
Կրասնս	2,200	Սորենդ	4,300
Հանկս		Թասսոս	1,200
Հէրս	2,000	Թ. Ամբրոզ	3,000
Հիսարկս	3,000	Թիկեր	1,300
Հիւմպերդ	1,200	Թրէնս	2,800
Ճիսս	2,300	Փասանդ	3,600
Փէրս	2,000	Լէսսոս	3,600
Փոքրս	2,200	Զէպրա	1,000
Լէս	2,000	Զէրս	140

Ս-ալբ՝ չոգենաւը, նաւապետ Ռօճերս, ամսոյս 3ին ընդ հանուր վաճառքով Հալէպ մեկնած է Եգիպտոս հանդիպելով Կ. Պոլիս գալու և անտի Օսէյա երթալու համար։ Ամսոյս 22ին Պոլիս պիտի հասնի։

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կընծայուի։

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԵՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17-18, Գիւշիւք Միլլի խան Ղալաթիա

ՈՐԴՈՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ